

Inwonersparticipatie in gemeente Goes

Onderzoek Ipsos I&O i.o.v. gemeente Goes

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/162

Datum

Augustus 2024

Opdrachtgever

Gemeente Goes

Auteurs

Pascale Kwakman
Maartje van de Koppel
Laurent Staartjes

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1 Inleiding	8
1.1 Achtergrond	8
1.2 Doel en onderzoeksvragen	8
1.3 Uitvoering van het onderzoek	9
1.4 Leeswijzer	11
2 Associaties bij participatie	13
3 Eerdere ervaring met participatie	16
3.1 Eerdere ervaring met participatie	16
3.2 Waarom eerder geparticipeerd?	18
3.3 Waarom niet eerder geparticipeerd?	20
4 Voorkeuren in participatie	22
4.1 Afstand tot het onderwerp	22
4.2 Onderwerp van participatie	23
4.3 Middel van participatie	26
4.4 Moment van meedenken	30
5 Redenen, doelen, verwachtingen	35
5.1 Belang van participeren	35
5.2 Doelen en verwachtingen	38
5.3 Waarom in toekomst wel participeren?	41
5.4 Waarom in toekomst niet participeren?	42
A Bijlage: verdeling deelnemers focusgroepen	44
B Bijlage: vertrouwen	46
C Bijlage: uitvoering focusgroepen	47

Belangrijkste uitkomsten

Het onderzoek in het kort

De gemeente Goes stelt momenteel een nieuw participatiebeleid op. Daarbij worden ook de perspectieven van burgers betrokken. Om de participatiebehoeftes van Goesenaren in kaart te brengen, voerde Ipsos I&O in het voorjaar van 2024 een inwonersonderzoek uit. De eerste fase van het onderzoek (in mei 2024) bestond uit een enquête onder 1.122 inwoners. In de tweede fase (juni 2024) zijn vier kwalitatieve focusgroepen georganiseerd.

De centrale onderzoeksvraag is: *Waarom en hoe willen inwoners van de gemeente Goes in de toekomst participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente?*

Associaties bij participatie

Deelnemers associëren ‘meedenken en meepraten met de gemeente Goes’ allereerst met *actieve deelname vanuit inwoners*, waarbij inwoners meningen, ideeën, ervaringen kunnen delen en invloed kunnen uitoefenen op beleid en plannen van de gemeente Goes. Daarnaast heeft men *verwachtingen bij de gemeente Goes*. Deze verwachtingen bestaan uit: openheid, begrip voor inwoners en daadwerkelijke actie n.a.v. de input van inwoners. Ten derde stelt men een aantal *randvoorwaarden*: vroegtijdige betrokkenheid, transparante communicatie over het proces en de impact van inbreng, laagdrempelige en inclusieve participatiemethoden, en wederzijds begrip voor de complexiteit van besluitvorming. *Gewenste gevolgen van participatie* zijn: meedoen, inspraak hebben en de kwaliteit van beleid verbeteren.

Waarom willen inwoners wel participeren?

Circa vier op de tien inwoners die deelnamen aan de enquête (37%), dachten of praatten al eens eerder mee over plannen of projecten van de gemeente Goes.¹ Participanten deden dit veelal vanuit intrinsieke motivatie: ze vonden het onderwerp interessant (43%) of belangrijk (41%), ze vonden het leuk om mee te denken (35%) of belangrijk om plannen van de gemeente beter te maken (30%). Slechts een klein deel van de inwoners die eerder participeerden wijst op een externe motivator: zij deden bijvoorbeeld mee omdat ze werden gevraagd (10%) of omdat ze er iets mee konden winnen of verdienen (3%).

Ook als we *alle* inwoners vragen waarom zij *in de toekomst eventueel wel zouden willen participeren*, zien we dat dit met name gedreven wordt door een behoefte aan betrokkenheid en vanuit interesse. Ruim de helft van de inwoners geeft aan dat zij in de toekomst misschien wel zouden meedenken of meepraten, omdat zij op de hoogte willen zijn van plannen van de gemeente (59%). Ook zou men dit doen omdat men het leuk of interessant vindt (36%), het belangrijk vindt om iets voor hun gemeente te doen (27%) of om het beleid van de gemeente beter te maken (24%).

¹ NB, de uitkomst moet niet gelezen worden als participatiegraad. Het aandeel inwoners dat aangeeft eerder geparticipeerd te hebben ligt hoogstwaarschijnlijk in dit onderzoek hoger dan in de werkelijke bevolking van Goes; betrokken burgers doen vaker mee aan onderzoek.

Waarom willen inwoners niet participeren?

Gaat het om niet participeren, dan lijken externe factoren belangrijker. Circa zes op de tien inwoners in dit onderzoek (63%) participeerden nooit eerder en zij deden dat vaak niet omdat zij 'nooit gevraagd' zijn (45%) of niet wisten dat dit mogelijk was (29%). Deelnemers aan focusgroepen bevestigen dit beeld; velen van hen waren niet op de hoogte van participatiemogelijkheden en hebben behoefte aan betere informatieverstrekking vanuit de gemeente Goes. Een op de tien participeerde niet eerder vanwege een gebrek aan tijd (11%). Maar er is ook een groep waar meer persoonlijke redenen meespelen, zij hebben het gevoel niet bekwaam genoeg te zijn: een op de tien had het gevoel dat anderen het beter konden (10%), dat ze niet wisten hoe zij konden meedoen of het te moeilijk vonden (10%) en dat ze er geen verstand van hebben (9%). Onderwerpen die inhoudelijke kennis vereisen om goed over mee te kunnen praten, zoals gemeentefinanciën en kernenergie, spreken deelnemers minder aan. Sommigen vinden dat experts hierover beslissingen horen te nemen. Wanneer complexe onderwerpen betrekking hebben op de directe leefomgeving van inwoners, wil men echter wel meedenken en praten. Het is hierbij van belang om participatie laagdrempelig te houden, zodat iedereen kan meedenken en -praten.

Naast deze redenen van inwoners die nooit eerder participeerden, vroegen we ook *alle* inwoners waarom zij *in de toekomst eventueel niet zouden willen participeren*. Hieruit blijkt dat tijdsgebrek voor circa drie op de tien inwoners (29%) een reden zou zijn. Bovendien zien we ook hier een groep die zich niet bekwaam genoeg voelt, omdat zij het gevoel hebben er geen verstand van te hebben (20%) en dat anderen het beter kunnen (17%). Voor een op de vijf (20%) is de reden 'de gemeente doet er toch niets mee' een reden om niet te participeren. Hierbij gaat het in sterke mate om inwoners die ook aangeven weinig tot geen vertrouwen in de gemeenteraad en burgemeester en wethouders van Goes te hebben. Uit de focusgroepen blijkt dat sommigen slechte ervaringen hebben met eerdere participatietrajecten of vanuit de dienstverlening van de gemeente Goes. Deze ervaringen maken dat sommigen minder gemotiveerd zijn te participeren.

Voorkeuren in participatie

Onderwerp – De meeste inwoners denken of praten het liefst mee over onderwerpen die dichtbij huis staan. Het vaakst vindt men het 'heel belangrijk' om invloed te hebben als beleid 'hen persoonlijk raakt' (79%) of 'voor hun straat of buurt belangrijk is' (69%). Bij beleid voor 'de wijk of het dorp' (56%) en 'de hele gemeente' (34%) is het aandeel 'heel belangrijk' wat lager, maar nog steeds vindt men dit dan belangrijk. Specificeren we dit naar onderwerpen, dan zien we dat met name onderwerpen in het ruimtelijke domein – het planten van bomen in de buurt (57%), het bouwen van woningen (55%), parkeren (53%) en de aanpak van zwerfafval (50%) – vaak 'heel erg belangrijk' gevonden worden om over mee te denken. In focusgroepen noemt men ook 'onderwerpen die mijn kinderen en mijn gezin aangaan', 'groenvoorziening', 'herstructureringsplannen', 'infrastructuur' en 'openbaar vervoer'.

Vorm – Gaat het om de vorm van participeren, dan geven inwoners meestal de voorkeur aan laagdrempelige participatievormen die relatief weinig (tijds)investering van hen vragen. Circa acht op de tien inwoners zijn graag betrokken doordat de gemeente hen informatie stuurt (84%) of door een vragenlijst in te vullen (80%). Ook wil de meerderheid wel meedenken via een referendum of stemming (63%), online participatieplatform Goes Praat Mee (58%) of een informatiebijeenkomst (51%). Online participeren zien deelnemers als flexibel en efficiënt.

Bovendien biedt het de mogelijkheid om anoniem te antwoorden als het gaat over sociaal gevoelige kwesties. Deelnemers hebben behoefte aan een tool waarin zij kunnen filteren op participatieonderwerp en woonkern.

Minder populair is de werk- of klankbordgroep (63% wil dat niet; 30% wel). Daarnaast geeft het grootste aandeel inwoners de voorkeur aan online participatie (65%); meedenken 'in het echt' – bijvoorbeeld via een fysieke bijeenkomst – ziet 40 procent zitten, 30 procent wil wel schriftelijk meedoen. Deelnemers aan focusgroepen benadrukken het belang van verschillende participatiemogelijkheden om participatie inclusief en laagdrempelig te houden. Ook vinden deelnemers het belangrijk om gemakkelijk in contact te kunnen komen met de gemeente Goes, bijvoorbeeld via een vragenloket.

Moment van participatie – Ten slotte het moment van participeren. De meeste deelnemers aan focusgroepen prefereren participatie in de beginfase van beleidsvorming, omdat men juist dan invloed kan uitoefenen door de beleving en ervaringen van inwoners centraal te stellen. In de vragenlijst legden we respondenten twee korte fictieve casussen voor – het opknappen van een straat en het schrijven van een Klimaatvisie – en vroegen hen in welke fase(n) van het beleidsvormings- en uitvoeringsproces zij betrokken zouden willen zijn. Hieruit blijkt dat men het liefst in de beginfase van beleidsvorming betrokken is: vooral door mee te denken over eerste ideeën, een plan of visie voordat de gemeente ermee aan de slag gaat. Ook blijkt uit deze casussen dat men – in alle fasen – liever betrokken is bij het opknappen van de straat dan bij het schrijven van de Klimaatvisie, wat aansluit bij de eerste inzichten dat men het liefst meedenkt over concrete thema's die dichtbij huis staan.

Doelen en verwachtingen rondom participatie

De overgrote meerderheid van de Goesenaren (92%) vindt het belangrijk dat de gemeente inwoners betreft bij beleid, plannen en projecten. Met de stelling '*Besturen doet de gemeente, het is niet de taak van inwoners om mee te beslissen*' is men het vaker *oneens* (57%) dan eens (21%). In de enquête hebben we aan de hand van een aantal tegenovergestelde stelling-paren verwachtingen rondom participatie in kaart gebracht. Gaat het om wat participeren zinvol maakt, dan lijkt de intrinsieke waarde van participeren vaker belangrijk dan de uitkomst: men is het vaker eens met de stelling '*Meedenken of meepraten met de gemeente is zinvol, ook al is de uitkomst misschien anders dan ik zou willen*' (50%) dan met de tegengestelde stelling '*Meedenken of meepraten is alleen zinvol als ik de uitkomst van een plan kan bepalen*' (17%). Dit komt overeen met het sentiment uit de focusgroepen dat participatie een complex proces is waarin meerdere belangen meewegen, waardoor wederzijds begrip tussen inwoner en gemeente cruciaal is. Wanneer de gemeente Goes beslissingen neemt, willen deelnemers graag weten waarop deze zijn gebaseerd en welke belangen hebben meegewogen. Deelnemers verwachten responsiviteit van de gemeente Goes door middel van transparante communicatie in alle fasen van het participatieproces.

Verder geven inwoners de voorkeur aan een duidelijk kader van het participatieproces. Zestig procent verkiest de stelling '*De gemeente moet op tijd duidelijk maken hoe en wanneer inwoners kunnen meepraten en meedenken*' boven de stelling '*Inwoners moeten op elk moment zelf kunnen bepalen hoe en wanneer zij willen meedenken en meepraten*' (15%). Ook zeggen inwoners vaker te willen participeren '*als er al duidelijke plannen zijn*' (43%) dan dat zij participeren als die duidelijke plannen er nog niet zijn (24%).

In de focusgroepen omschrijven deelnemers ‘duidelijke plannen’ als: een participatietraject waarin helder is welke verwachtingen de gemeente Goes van inwoners heeft, hoeveel invloed inwoners hebben op het uiteindelijke besluit en hoe de gemeente Goes inbreng van inwoners zal gebruiken. Dit suggereert dat inwoners ‘duidelijke plannen’ associëren met een afgebakend participatieproces waarin de gemeente Goes wederzijdse rollen en verantwoordelijkheden op voorhand helder communiceert richting inwoners. Ook vinden inwoners eerder dat de wensen van direct betrokkenen het zwaarst moeten wegen (50%), dan dat iedereen ‘wat van de plannen van de gemeente moet kunnen vinden’ (24%).

Conclusie

Inwoners van de gemeente Goes willen graag participeren, maar dan wel op een laagdrempelige manier en in een vroeg stadium van het beleidsvormingsproces. Goesenaren participeren met name vanuit intrinsieke motivatie: persoonlijke interesse, het leuk vinden om te participeren en beleid verbeteren zijn voorbeelden. Indien inwoners niet willen participeren, komt dit veelal door praktische redenen: inwoners zijn niet gevraagd, weten niet dat participatie mogelijk is, of hebben weinig tijd. Ook gepercipieerde bekwaamheid speelt een rol bij niet participeren. Tot slot zorgen eerdere negatieve ervaringen met participatietrajecten of de dienstverlening van de gemeente Goes ervoor dat sommigen liever niet participeren.

Inwoners willen het liefst meedenken over ruimtelijke vraagstukken en verwachten transparante communicatie van de gemeente Goes in alle fasen van het participatieproces. Inwoners vinden het zinvol om mee te denken en te praten, ook al is de uitkomst anders dan ze zouden willen. Goesenaren willen een duidelijk kader van het participatieproces, met heldere verwachtingen, invloed en gebruik van inbreng.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Sinds juni 2024 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau aangenomen door de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Daarnaast is de Omgevingswet in januari 2024 in werking getreden. Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat decentrale overheidsorganisaties geacht worden burgers meer te betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

De gemeente Goes heeft zich de afgelopen jaren ingezet op het gebied van participatie, bijvoorbeeld door inwoners te betrekken bij het opstellen van de omgevingsvisie of hen te consulteren bij beleidskeuzes middels inwonersenquêtes. De bestuurlijke wens tot verdere inzet van participatie in de gemeente is groot. Een belangrijk onderdeel van het collegeprogramma van de gemeente Goes is het verder definiëren en verbeteren van participatieprocessen in de gemeente. De volgende stap is om participatie binnen de organisatie te borgen met een nieuw participatiebeleid dat in 2024 wordt opgesteld.

Bij het opstellen van dit beleid is het streven om de perspectieven van burgers te betrekken. De gemeente Goes wil daarom de participatiebehoeften van haar burgers in kaart brengen door middel van een inwonersonderzoek, waarin zowel kwantitatieve als kwalitatieve bevindingen samen worden gebracht.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Doelstelling

Het doel van het onderzoek is inzicht te bieden in de participatiebehoeften van inwoners van de gemeente Goes. Gemeente Goes wil de uitkomsten gebruiken om haar participatiebeleid vorm te geven en daarmee bij te dragen aan het realiseren van de Goese ambitie om participatie effectief te integreren binnen de organisatie. Hierbij staat het streven naar een inclusieve en doelgerichte betrokkenheid van inwoners centraal.

Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek luidt: *Waarom en hoe willen inwoners van de gemeente Goes in de toekomst participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente?*

Daaruit volgen de volgende deelvragen:

- Welke **persoonlijke factoren** spelen een rol in de afweging van burgers om wel of niet te participeren? En hoe?
- Welke **externe factoren** spelen een rol in de afweging van burgers om wel of niet te participeren? En hoe?
- Welke **redenen** geven burgers om wel of niet te participeren?
- Aan welke **vorm(en) van participeren** geven inwoners van Goes de voorkeur qua voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid?

Met deze onderzoeksvragen verkrijgen we antwoord op wat werkt, voor wie, wanneer, waarom en onder welke condities. Hierbij houden we rekening met de doelgroep ‘persoonlijk betrokkenen’; dat wil zeggen, inwoners, ondernemers en belangenorganisaties (zoals wijkraden).

Literatuuronderzoek

Dit onderzoek is gestart in navolging van een literatuuronderzoek van de gemeente Goes dat in december 2023 is uitgevoerd.² Het literatuuronderzoek had als doel om theoretisch inzicht te bieden in het begrip ‘participatie’. Dit onderzoek heeft als doel om de praktijkervaringen en motivaties en drijfveren van inwoners op het gebied van (niet) participatie beter in kaart te brengen. Het literatuuronderzoek vormt hiervoor de basis. Indicatoren die uit het literatuuronderzoek naar voren zijn gekomen, zijn tevens opgenomen in de enquête van dit onderzoek. Hierbij valt te denken aan zowel praktische als ideologische redenen om (niet) te participeren.

1.3 Uitvoering van het onderzoek

Dit onderzoek bestaat uit twee deelonderzoeken: (1) een enquête en (2) kwalitatieve verdieping aan de hand van focusgroepen.

Enquête

De eerste kwantitatieve fase van het onderzoek bestond uit een enquête onder inwoners van de gemeente Goes. Ipsos I&O stelde de vragenlijst op in samenspraak met de gemeente Goes. In de vragenlijst zijn vragen opgenomen over eerdere ervaringen met participatie, redenen om wel of niet te participeren, en over voorkeuren en verwachtingen rondom (de vorm, het moment en onderwerp van) participeren.

Eind april 2024 zijn 5.000 inwoners van de gemeente Goes per brief benaderd om deel te nemen aan de enquête. Deze inwoners zijn op willekeurige basis geselecteerd (aselecte steekproef). De vragenlijst werd met de uitnodigingbrief meegestuurd en kon op papier ingevuld en (kosteloos) teruggestuurd worden. Inwoners hadden ook de mogelijkheid om de vragenlijst online in te vullen. Het veldwerk vond plaats tussen 30 april en 22 mei 2024. Twee weken na de uitnodiging ontvingen inwoners die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld, een herinneringsbrief om dat alsnog te doen.

² Nimanaj, B. (2024). *Participatie in perspectief – Een literatuurstudie naar diverse doelen en drijfveren*

Respons

In totaal namen 1.122 inwoners van de gemeente Goes deel aan de enquête. Dat is een respons van 22 procent. Daarvan deden 656 inwoners online mee, 466 inwoners stuurden een vragenlijst op papier in. Tabel 1.1 geeft de respons naar leeftijd, geslacht en woonkern weer.

Tabel 1.1: Ongewogen respons naar woonkern, leeftijd en geslacht

Woonkern	Aantal (%)	Leeftijd	Aantal (%)	Geslacht	Aantal (%)
Goes (stad)	589 (53%)	<25 jaar	43 (4%)	Man	516 (46%)
Wilhelminadorp	55 (5%)	25-34 jaar	112 (10%)	Vrouw	579 (52%)
Kloetinge	123 (11%)	35-49 jaar	188 (17%)	Anders/onbekend ³	27 (2%)
Kattendijke	43 (4%)	50-64 jaar	333 (30%)		
's-Heer-Arendskerke	106 (9%)	>65 jaar	422 (38%)		
's-Heer-Hendrikskinderen	110 (10%)	Onbekend	24 (2%)		
Wolphaartsdijk	82 (7%)				
Oud-Sabbinge	14 (1%)				
Totaal	1.122 (100%)				

Weging en marges

Op de uitkomsten van de enquête is een weging toegepast naar leeftijd, geslacht en woonkern. Dit betekent dat de verhoudingen voor deze kenmerken worden teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de gemeente Goes. Onder- en oververtegenwoordigde groepen worden opgehoogd en verlaagd. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Goes, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Belangrijk om te vermelden is dat betrokken inwoners over het algemeen vaker deelnemen aan enquêtes dan inwoners die niet betrokken zijn.

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=1.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 3,2 procent. Dat betekent dat in 95 van de 100 gevallen (95%) de gevonden uitkomsten minder dan 3,2 procent afwijkt van de werkelijke waarde in de populatie. Dit geldt voor uitspraken over de hele gemeente; bij uitspraken over de afzonderlijke kernen of specifieke groepen zijn de foutmarges groter, omdat de afzonderlijke steekproefbases kleiner zijn.

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent is dit het gevolg van afrondingsverschillen. In de resultaten zijn bij de berekening van de percentages de antwoorden 'weet ik niet' en 'niet van toepassing' niet buiten beschouwing gelaten, omdat deze categorieën betekenisvol kunnen zijn.

³ Twee deelnemers gaven aan 'anders', 16 kozen voor 'wil ik niet zeggen' en 9 hebben de vraag niet ingevuld.

Kwalitatieve focusgroepen

De kwalitatieve fase bestond uit vier focusgroepen in Goes met een duur van 2,5 uur. Deelnemers aan de focusgroepen varieerden in eerdere ervaring met participeren, woonkern, gepercipieerde bekwaamheid en demografische variabelen (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, huishouden). Deelnemers zijn geworven vanuit de vragenlijst. Een overzicht met de achtergrondvariabelen van deelnemers is te vinden in Bijlage A.

In de focusgroepen stonden een aantal thema's centraal: (1) associatie met participatie in de gemeente Goes; (2) stimulerende en belemmerende factoren bij participatie; (3) wensen en behoeften ten opzichte van participatie.

Interpretatie van kwalitatieve resultaten

Kwalitatief onderzoek is verkennend, inventariserend of verdiepend van aard; in dit geval verdiepend. De resultaten in dit onderzoek worden onderbouwd door citaten. De uitkomsten geven inzicht in de associaties, motivatoren en belemmeringen, en wensen en behoeften bij participatie in de gemeente Goes. Hoewel deze kwalitatieve resultaten niet geëxtrapoleerd worden naar de volledige doelgroep inwoners van Goes, bieden de citaten wel inzicht in de verschillende percepties, ervaringen en behoeften van inwoners bij participatie.

Taalgebruik en citaten

Resultaten afkomstig uit het kwalitatieve deelonderzoek zijn aangeduid in dit rapport door hierbij te vermelden dat deze afkomstig zijn uit de focusgroepen. Ook spreken we van deelnemers als het gaat over personen die deelnamen aan de focusgroepen. We maken in het rapport gebruik van aanduidingen zoals 'sommigen', 'velen', 'enkelen', 'een groep', enzovoort, om de variatie en diversiteit in standpunten en ervaringen te benadrukken. Deze termen helpen om nuances en individuele verschillen te begrijpen, zonder te streven naar kwantificeerbare resultaten.

We gebruiken citaten van deelnemers in de tekst om de beleving van bepaalde situaties en ervaringen te illustreren. Deze citaten zijn te herkennen aan hun opmaak: deze zijn uitgelijnd en schuingedrukt wanneer het een langer citaat betreft. Korte citaten zijn met aanhalingstekens in de tekst aangeduid ("..."). Wanneer we binnen een citaat gebruik maken van vierkante haakjes ([...]) dan betekent dit dat we een toelichting hebben toegevoegd aan het citaat. Dit zijn dus de woorden van de onderzoeker, niet van de deelnemer.

1.4 Leeswijzer

Uitsplitsingen en vergelijkingen

Als er verschillen worden benoemd in het rapport – bijvoorbeeld tussen de verschillende woonkernen – dan berusten deze op significante verschillen. Dit betekent dat de verschillen dusdanig groot zijn dat de kans zeer klein is dat ze aan toeval te wijten zijn.

De uitkomsten van de enquête voor jongeren (jonger dan 25 jaar) moeten als indicatief beschouwd worden, omdat het aantal waarnemingen beperkt is ($n = 43$). Daarnaast toont Tabel 1.1 dat voor de kleinere woonkernen het aantal deelnemers ook beperkt is ($n < 50$). Waar we uitkomsten vergelijken tussen woonkernen, nemen we daarom de kleinere kernen samen en vergelijken hun ervaringen alleen met de ervaringen van inwoners uit Goes (stad).

Uitkomsten van de enquête worden in tabellen en figuren gepresenteerd. In het bijschrift staat altijd aangegeven op welke ‘basis’ – welke groep inwoners – de gegevens zijn gebaseerd. Zo zijn sommige vragen aan alle deelnemers gesteld, andere vragen alleen aan een specifieke doelgroep, zoals inwoners die nog niet eerder hebben geparticipeerd. De grootte van de basis kan per vraag verschillen vanwege een wisselende doelgroep, maar ook omdat sommige inwoners die schriftelijk deelnamen aan het onderzoek, niet alle vragen hebben ingevuld.

Indeling hoofdstukken

In hoofdstuk 2 gaan we in op de associaties van deelnemers bij ‘meedenken en meepraten met de gemeente Goes’. Wat verstaat men onder participatie, welke verwachtingen heeft men en wat zijn randvoorwaarden bij participatie? In hoofdstuk 3 staan eerdere ervaringen van inwoners met participatie centraal. In hoeverre en hoe heeft men eerder geparticipeerd? En welke redenen geeft men om al dan niet te participeren. In hoofdstuk 4 bespreken we de voorkeuren van inwoners met participatie. Onderwerpen waarover inwoners willen meepraten en denken, de gewenste vorm van participatie en het moment waarop inwoners het liefst participeren. Hoofdstuk 5 gaat over de doelen die participatie drijven en de verwachtingen die inwoners hebben rondom participatieprocessen.

2 Associaties bij participatie

In dit hoofdstuk lichten we toe wat deelnemers verstaan onder ‘meedenken en meepraten met de gemeente Goes’.

Wat verstaan inwoners onder meedenken en meepraten?

We vroegen deelnemers van de focusgroepen wat er bij hen opkomt wanneer zij denken aan meedenken en meepraten met de gemeente Goes. De antwoorden vallen binnen vier categorieën: (1) wat doen inwoners?; (2) wat doet of verwachten inwoners van de gemeente Goes?; (3) wat is van belang bij participatie?; (4) wat is het gevolg van participatie? Hieronder zetten we de categorieën uiteen.

1. Wat doen inwoners als ze participeren?

Meedenken en meepraten met de gemeente Goes houdt volgens deelnemers in dat inwoners hun mening, gedachten en ervaring kunnen delen, bijvoorbeeld als het gaat om beleid of plannen van de gemeente. Ook verwachten sommige inwoners mee te kunnen kijken in de planning van de gemeente Goes. Anderen denken spontaan aan ‘invloed hebben’, wanneer het gaat over participatie. Deelnemers gaven de volgende antwoorden:

- mening van bewoners;
- meningen delen;
- mening uiten;
- ideeën delen;
- brainstormen;
- meedenken;
- meepraten over bepaalde plannen;
- planning meekijken;
- invloed.

Van individuele klacht naar collectief belang.

Enerzijds is er een groep deelnemers die graag meedenkt en meepraat vanuit hun persoonlijke ervaringen binnen de gemeente Goes. Het is voor deze groep van belang om hun stem te laten weerklinken, zodat de gemeente Goes meer inzicht krijgt in dat wat speelt in hun directe leefomgeving.

Ik merk dat mensen vanuit allerlei invalshoeken individuele problemen met de gemeente hebben. Ik denk dat dat een overkoepelend probleem is.

Anderzijds zijn er deelnemers die benadrukken dat zij meer overkoepelend willen bijdragen aan het participatiebeleid van de gemeente Goes, door het collectief centraal te stellen.

Het valt mij op dat er heel specifieke problemen worden genoemd. Problemen die je persoonlijk raken. Groenvoorziening, wateroverlast, faciliteiten in de woonomgeving. Er zijn veel mensen tevreden te stellen in de gemeente. ‘Als we het op die manier zouden doen, dan wordt het beter’. Het is logisch dat deze problemen nu naar voren komen.

Maar het zou beter zijn als de gemeente vanuit het algemeen belang [een participatiebeleid] gaat schrijven.

Deze groep is meer geïnteresseerd in de achterliggende gedachten voor beleid: waarop is beleid gebaseerd? En zijn deze beleidskeuzes gegrond vanuit een breder, collectief belang? Wanneer er veranderingen in het beleid zijn, willen deze deelnemers dit graag weten en begrijpen waarom deze veranderingen van toepassing zijn.

2. Wat doet of verwachten inwoners van de gemeente Goes?

Naast de rol die deelnemers voor zichzelf weggelegd zien, benoemen zij tevens gedragingen en verantwoordelijkheden die bij de gemeente Goes horen. Deelnemers verwachten dat de gemeente Goes een open houding aanneemt richting haar inwoners. Bovendien verwacht men dat de gemeente hen 'eerlijke vragen' stelt. Dit houdt in dat de gemeente Goes inwoners iets vraagt, omdat zij geïnteresseerd is in hun kijk op zaken. Inwoners verwachten dat de gemeente Goes op voorhand duidelijk maakt in hoeverre de input van inwoners meegenomen wordt bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. En dat de gemeente Goes hierbij uitlegt waarom dit het geval is; welke belangen of processen spelen een rol in deze overweging? Wanneer de gemeente Goes hier onvoldoende transparant over is, zien deelnemers dit als oneerlijk en onnodig. Deelnemers noemden de volgende kernwoorden:

- openheid;
- open staan voor ideeën;
- luisteren;
- begrijpen wat er speelt;
- eerlijke vragen stellen.

3. Wat is van belang bij participatie?

Deelnemers noemen een aantal randvoorwaarden voor een succesvol participatietraject. Deze randvoorwaarden hebben te maken met het moment waarop participatie plaatsvindt, communicatie, deskundigheid, inclusie en de onderlinge verhoudingen tussen de gemeente Goes en haar inwoners.

Deelnemers participeren het liefst in de beginfase van beleidsvorming. Ook vindt men transparante communicatie van de gemeente richting inwoners belangrijk. Velen willen weten waar zij aan toe zijn bij deelname in een participatietraject. Wat verwacht de gemeente Goes van hen? En belangrijker, wat gaat de gemeente doen met de inbreng van inwoners? Enkele deelnemers zien participatie als 'het vinden van samenhang, door onderling met elkaar af te stemmen welke zaken voor inwoners van belang zijn'. Ook willen sommigen gemakkelijk in contact kunnen komen met gemeentemedewerkers om hun mening of gedachten te kunnen uiten.

Het kennisniveau van inwoners en de expertise vanuit de gemeente Goes noemt men tevens als belangrijke voorwaarden voor participatie. Enerzijds door als gemeente te zorgen dat participatie plaatsvindt op laagdrempelige wijze; zodat iedereen hieraan kan deelnemen. Anderzijds door participatie zo in te richten dat inwoners die meepraten en meedenken verstand hebben van het onderwerp dat centraal staat in het participatieproces.

Een inclusief participatiebeleid waaraan iedere inwoner kan deelnemen ziet men als ideaal scenario. Zowel jong als oud, mensen woonachtig in Goes stad en daarbuiten, meer en minder digitaal vaardigen, maar ook mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. Deze kijk van deelnemers heeft overeenkomsten met het doel ‘democratisch proces versterken’ uit het eerder uitgevoerde literatuuronderzoek: “Er is daarbij een wens om alle stemmen te horen en te betrekken, in het bijzonder van diegenen die ondervertegenwoordigd zijn.” (Nimanaj., 2024, p. 4).

Tot slot vinden enkele deelnemers dat er meer begrip moet zijn voor de gemeente Goes als het aankomt op participatie. Zij stellen het op prijs dat de gemeente zich hiervoor inzet en zien de uitdagingen waar de gemeente Goes voor staat. Bijvoorbeeld, als het gaat om het vertegenwoordigen van de verschillende belangen die inwoners hebben.

Ik denk dat het voor de gemeente ook heel moeilijk is. Wees als gemeente open en eerlijk. Geef aan: ‘We zijn de gemeente, ik ben blij u gehoord te hebben, er zijn meer aspecten, namelijk ... We gaan nu een beslissing maken.’ Wees toch open, transparant en duidelijk in wat je [als gemeente] gaat doen en waarom. Wees niet bang om mensen teleur te stellen. Ik denk dat mensen daar best mee om kunnen gaan. Mits dat op een normale manier gebracht wordt. Aan de andere kant vereist het van de burger ook een stuk begrip naar de gemeente. Een beslissing kun je niet nemen door rekening te houden met heel de bevolking. Daar ben ik me ook van bewust. Als iemand dat niet snapt dan is die eerlijkheid, die communicatie, die transparantie, dat zijn allemaal voorwaardes.

Op de vraag wat er spontaan bij deelnemers opkomt wanneer zij denken aan ‘meedenken en meepraten met de gemeente Goes’, gaven deelnemers gaven de volgende antwoorden:

- op voorhand, niet wanneer al bijna rond;
- transparantie;
- contact;
- samenhang en afstemming;
- deskundigheid;
- toegankelijkheid;
- voor iedereen;
- alle leeftijden;
- gericht op stad Goes;
- begrip voor gemeente.

4. Wat is het gevolg van participatie?

Tot slot noemen deelnemers drie concrete gevolgen van meedenken en meepraten met de gemeente Goes: (1) meedoen; (2) inspraak op beleid leveren en (3) de kwaliteit van beleid verbeteren.

3 Eerdere ervaring met participatie

In dit hoofdstuk gaan we in op eerdere ervaringen met participatie: hebben inwoners eerder al eens geparticipeerd en op welke manier deden zij dit toen? Ook bespreken we welke redenen inwoners hebben om wel of niet te participeren.

3.1 Eerdere ervaring met participatie

Inwoners participeerden met name via vragenlijsten en Goes Praat Mee

Zes op de tien inwoners in dit onderzoek (63%) geven aan dat zij – voor deelname aan het onderzoek – nog nooit eerder meedachten of meepraatten over plannen of projecten van de gemeente Goes. De rest deed dat wel (34%), een klein deel (3%) kan zich dit niet herinneren.

Belangrijk is dat deze uitkomsten niet direct vertaald kunnen worden naar een algemene participatiegraad in Goes. Om een zo representatief mogelijk beeld te krijgen van de participatie in Goes, is op de uitkomsten van de enquête een weging toegepast naar leeftijd, geslacht en woonkern. Dit betekent dat de verhoudingen voor deze kenmerken worden teruggebracht naar de werkelijke verhoudingen in de gemeente. Hoewel de groep respondenten mogelijk actiever betrokken is, geeft de weging een nauwkeuriger beeld van de participatiepatronen binnen verschillende bevolkingsgroepen.

Figuur 3.1: Dacht of praatte u al eens eerder mee over plannen of projecten van gemeente Goes? We bedoelen hiermee vóórdat u deze vragenlijst invulde.

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen (n = 1.110).

Wel bieden deze uitkomsten inzicht in het relatieve belang van de verschillende participatievormen. Inwoners participeerden met name door mee te doen aan een vragenlijst, peiling of stemming van de gemeente (17%). Ook meedenken of -praten via het online platform Goes Praat Mee (12%),⁴ een online participatieplatform waar inwoners kunnen meepraten over verschillende projecten en onderwerpen, en het bezoeken van de informatiebijeenkomst van de gemeente (10%) worden relatief vaak genoemd.

De focusgroepen bevestigen dit beeld; de meeste deelnemers benadrukken dat zij eerder geneigd zijn te participeren als het gemakkelijk, snel en flexibel voor hen is om dit te doen.

Ik heb een enquête ingevuld voor Goes. Er wordt voor voetbal heel veel geld uitgetrokken, maar voor de kleine verenigingen niet. Als je de ouderen en jongeren aan het sporten wil krijgen moet dat wel betaalbaar zijn. Ik ben niet tevreden over hoe dat geregeld is, als iedereen kan sporten worden de mensen gezonder. Daarom heb ik die enquête ingevuld.

Ik zou mij er wel voor willen inzetten als ik vanaf de zijlijn dat kan doen. Ik hoef niet op de eerste plaats te zitten, het moet wel flexibel zijn. Ik doe al jaren vrijwilligerswerk. Als vrijwilliger zijn er tegenwoordig veel te veel verplichtingen.

Het is gewoon veel allemaal. Een vragenlijst invullen dat duurt 15 of 20 minuten. Bij bijeenkomsten ben je een hele avond kwijt.

Daarmee zijn laagdrempelige vormen van participeren tot nu toe het populairst geweest; meer intensieve vormen, zoals lidmaatschap van een klankbord- of werkgroep (3%) en inspraak bij de gemeenteraad (1%), worden minder genoemd.

Wanneer deelnemers contact hebben opgenomen met een publieke ambtsdrager is dit veelal een laatste poging om inwonersperspectief met de gemeente te delen of problemen aan te kaarten. In eerste instantie neemt men veelal contact op met de gemeente zelf, meestal tijdens informatiebijeenkomsten, telefonisch of via een klachtenformulier.

De gemeente heeft een multifunctioneel gebouw neergezet aan de Roomweg. Er was een informatiebijeenkomst. Het was in feite een speelplaats die helemaal ingesloten was door muren. Dan kun je wel nagaan dat daar kinderen spelen. Dat geluid galmt na. Tijdens de informatiebijeenkomst heb ik dat ook gedeeld. Maar toen zeiden ze: 'We zijn hier alleen maar om de indeling van het gebouw te bespreken'. Daar was de discussie mee af. Daarna heb ik nog wel een keer gesproken met de wethouder.

Jongeren onder de 25 jaar geven relatief vaak aan nog nooit eerder geparticipeerd te hebben (84%). Sommige jongere deelnemers zijn niet goed op de hoogte van dat wat speelt in de gemeente Goes.

⁴ Zie [Burgerparticipatieplatform | Gemeente Goes \(goespraatmee.nl\)](https://goespraatmee.nl)

Via mijn vader krijg ik wel het een en ander mee. Maar ik krijg niet alles mee en het is voor mij niet helemaal duidelijk wat de gemeente allemaal aan het doen is.

Dat geldt ook voor laagopgeleiden (73% participeerde niet eerder), vergeleken met middelbaar (64%) en hoogopgeleiden (55%). Het aandeel inwoners dat nooit participeerde is groter in de stad Goes (66%) dan in de andere kernen (54%). Sommigen leggen uit dat ze het lastig vinden om hun gedachten, ervaringen en belevingen goed te verwoorden tegenover deskundigen of publieke ambtsdragers.

We spraken toen met slimme mensen uit de politiek. Ja dan krijg ik toch een beetje een angst over me, wat kan ik zeggen?

Of dat de gemeente meer kennis bezit dan henzelf. Dat maakt participatie soms ingewikkeld:

Je zou soms wel meer inspraak willen hebben. In het eind denk ik ook: 'we zijn allemaal gewoon mensen.' Er zitten [bij de gemeente] mensen die gewoon verstand van zaken hebben. Als je inwoners vraagt: wat is de mening over de woning, of in de gemeente, neem dat dan gewoon mee en that's it. Maar dan krijg je ook: wat zijn de kosten? Als de kosten niet te hoog zijn ten opzichte van iets wat veel belangrijker is, tsja, ik vind het zo moeilijk. Ik denk dat het voor de gemeente ook heel moeilijk is. Daarom is die kennis zo belangrijk dat daar iemand zit en niet alleen een accountant, maar ook iemand die kijkt vanuit sociaal oogpunt.

3.2 Waarom eerder geparticipeerd?

Participatie vooral gemotiveerd door interesse en belang van het onderwerp

Inwoners die al eens eerder participeerden, vroegen we waarom zij dat toen deden. Vier op de tien geven aan dat zij meepraatten omdat zij het onderwerp interessant vonden (43%) of omdat het onderwerp voor hen belangrijk was of hen direct raakte (41%). Ook de redenen dat men het leuk vond om mee te praten (35%) en belangrijk vond dat zijn of haar mening en ervaringen gehoord werden (30%), worden relatief vaak aangevinkt.

Wanneer we deelnemers vroegen wat voor hen van invloed kan zijn op het meedenken en meepraten met de gemeente Goes, komt eenzelfde beeld naar voren (zie Bijlage C, sociaal atoom). Elementen zoals 'persoonlijk' en 'interesse' kaart men aan als invloedrijk voor de keuze om te participeren.

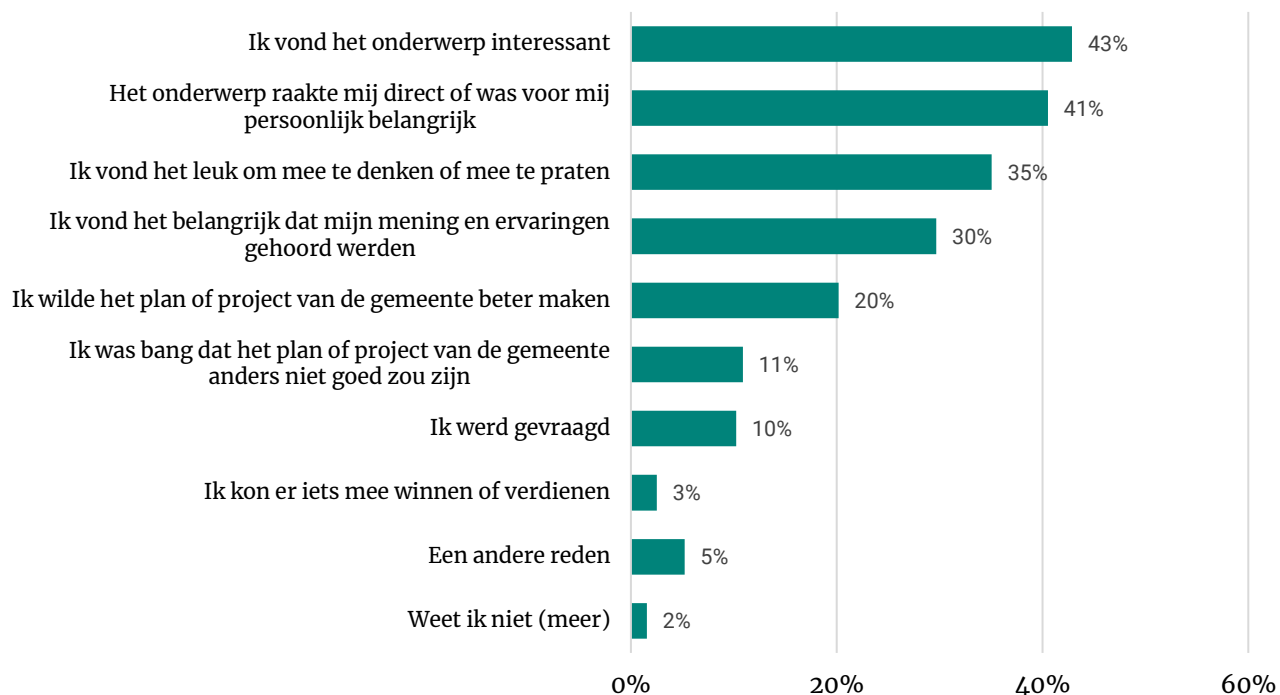
Heel veel dingen interesseren me niet, maar over dingen die me wel interesseren wil ik wel meepraten.

Participatie heeft voor Goesenaren vaak een positief uitgangspunt: men heeft interesse of vindt het onderwerp belangrijk. Intrinsieke motivatie vormt een belangrijke stimulerende factor voor participatie in de gemeente Goes. De redenen dat men 'bang is dat het plan of project van de gemeente anders niet goed zou zijn' wordt juist minder gekozen (10%).

Ook valt op dat extrinsieke motivatoren – participeren omdat je gevraagd wordt dat te doen (10%) of omdat je er iets mee kan winnen of verdienen (3%) – relatief weinig worden genoemd en daarmee onderaan de lijst staan.

Figuur 3.2: U dacht of praatte wel eens mee over plannen of projecten van gemeente Goes. Waarom deed u dat toen?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: participeerde als eens eerder (n = 401).

Inwoners onder de 35 jaar die al eens eerder participeerden, zeggen vaker dan andere leeftijdsgroepen dat zij dat deden om er iets mee te winnen of verdienen (34%). Wel moet deze uitkomst vanwege het beperkte aantal waarnemingen (n = 35) als indicatief beschouwd worden.

Mannen zeggen vaker dan vrouwen dat zij participeerden om een plan beter te maken (25% vs. 15%) of omdat zij bang waren dat het plan van de gemeente anders niet goed zou zijn (15% vs. 6%).

Uit de focusgroepen blijkt dat een aantal inwoners behoefte heeft aan meer inzicht in de totstandkoming van beleid. Waarop is beleid gebaseerd, welke belangen spelen een rol in de vorming van beleid en welke keuzes zijn er uiteindelijk gemaakt met welke motieven?

Processen moeten duidelijk in beeld zijn. Ik wil wel weten: in hoeverre hebben lobbyisten invloed? Als aan de andere kant van de onderhandelingstafel een bedrijf zit, dan wordt het meer ingewikkeld. In sommige gemeenten mag geen Aldi komen omdat er een Albert Heijn is en iemand dat heeft verhaald in onderhandelingen. Ik wil weten: welke invloeden zijn er op dit beleid? Wie zijn lobbyisten? Wat doen ze? Is dat goed voor de burger? Of juist niet?

Ook voor inwoners buiten de stad Goes was de reden *'Ik was bang dat het plan of project van de gemeente anders niet goed zou zijn'* vaker een reden om te participeren (17%) dan inwoners uit de stad (8%).

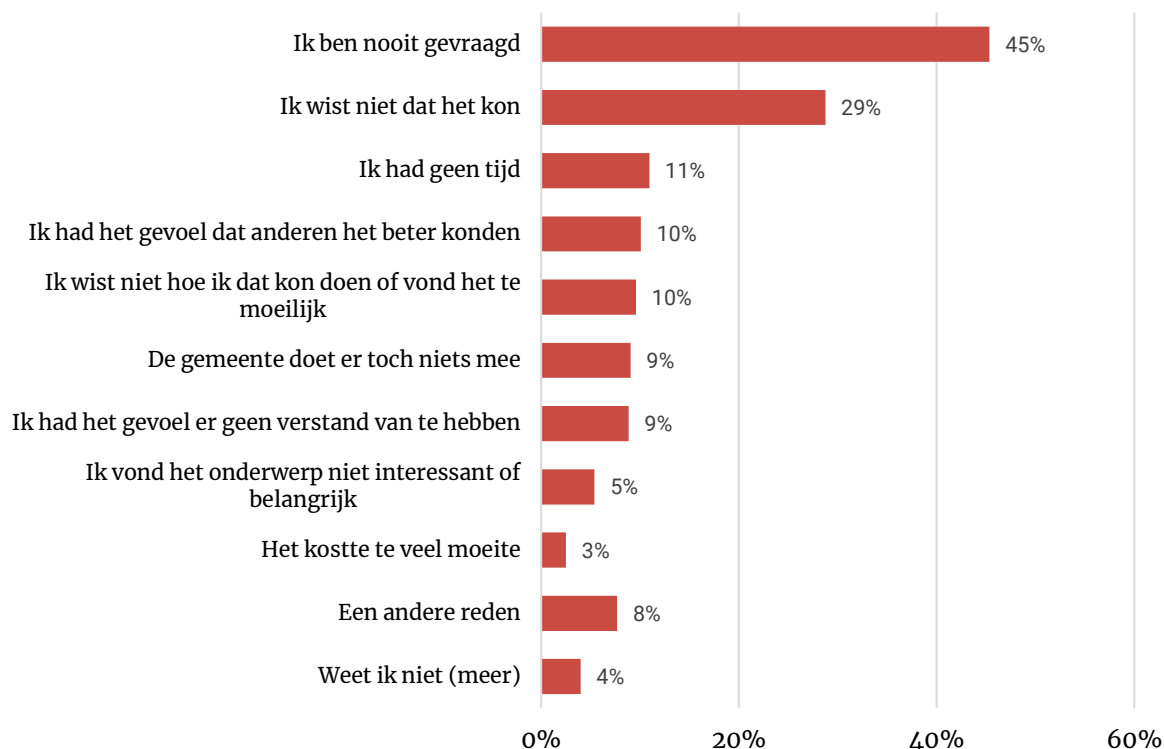
3.3 Waarom niet eerder geparticipeerd?

'Niet gevraagd' en onbekendheid met mogelijkheden redenen voor uitblijven participatie

Inwoners die niet eerder participeerden, vroegen we waarom zij dat niet eerder hebben gedaan. De meeste genoemde reden is dat men *'nooit gevraagd'* is (45%). Daarnaast geeft 29 procent van deze groep aan dat zij *niet wisten dat zij konden participeren* (29%). Elf procent geeft aan geen tijd te hebben gehad. Sommige deelnemers aan de focusgroepen geven aan geen stads- of wijkkranten te ontvangen en dus minder goed op de hoogte te zijn van wat er in Goes speelt. Niet iedereen staat in direct contact met wijkraden, ook dat maakt het soms ingewikkeld om goed op de hoogte te zijn. Deelnemers benadrukken dat toegankelijke informatievoorziening en het creëren van draagvlak onder inwoners belangrijke randvoorwaarden zijn om inwoners te motiveren mee te denken en praten met de gemeente Goes (zie Bijlage B, sociaal atomen).

Voor circa een op de tien vormde het gevoel zelf niet bekwaam genoeg te zijn een drempel: deze inwoners hadden het *gevoel dat anderen het beter konden* (10%), *wisten niet hoe zij konden participeren of vonden het te moeilijk* (10%) of vonden dat ze er *geen verstand van hadden* (9%). Daarnaast zegt 9 procent niet geparticipeerd te hebben omdat *'de gemeente er toch niets mee doet'* (9%).

Figuur 3.3: U dacht of praatte niet eerder mee over plannen of projecten van gemeente Goes. Waarom niet? Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: participeerde niet eerder (n = 646).

Jongeren onder de 25 jaar lieten participeren relatief vaak schieten omdat ze niet wisten hoe ze konden meedoen of omdat ze het moeilijk vonden (22%); 65-plussers noemen deze reden maar weinig (3%). Hogeropgeleiden geven relatief vaak 'praktische' redenen om niet te participeren: zij hadden vaker geen tijd (15%), wisten niet dat het mogelijk was (33%) of geven aan nooit gevraagd te zijn (51%). Zo licht een deelnemer toe het prettig te vinden om te kúnnen participeren, maar hier zelf niet altijd tijd voor te hebben:

Ik zit even te denken aan het bedrijventerrein. Ik vond het heel fijn dat we daarbij wel betrokken zijn. Zo van: 'hoe wil je het?' Ik fiets daar ook altijd langs en dat vind ik ontzettend fijn dat ze ons daarbij betrokken. En over de inrichting van die wijken volgens mij hebben ze ons toen wel uitgenodigd. Ik ben er niet naartoe geweest, want ja, je bent druk, druk, druk. Maar het voelt wel heel fijn dat je werd geïnformeerd met zo'n plattegrond.

4 Voorkeuren in participatie

Bij de keuze om wel of niet te participeren kunnen verschillende externe factoren een rol spelen. In dit hoofdstuk gaan we in op de voorkeuren die inwoners hebben wat betreft de vorm van een participatietraject. Specifiek zoomen we in op het onderwerp van het participatietraject, de afstand die inwoners voelen tot het onderwerp, het participatiemiddel en het moment van participeren binnen het beleidsvormings- en uitvoeringsproces.

4.1 Afstand tot het onderwerp

Participatie het liefst over zaken ' dicht bij huis'

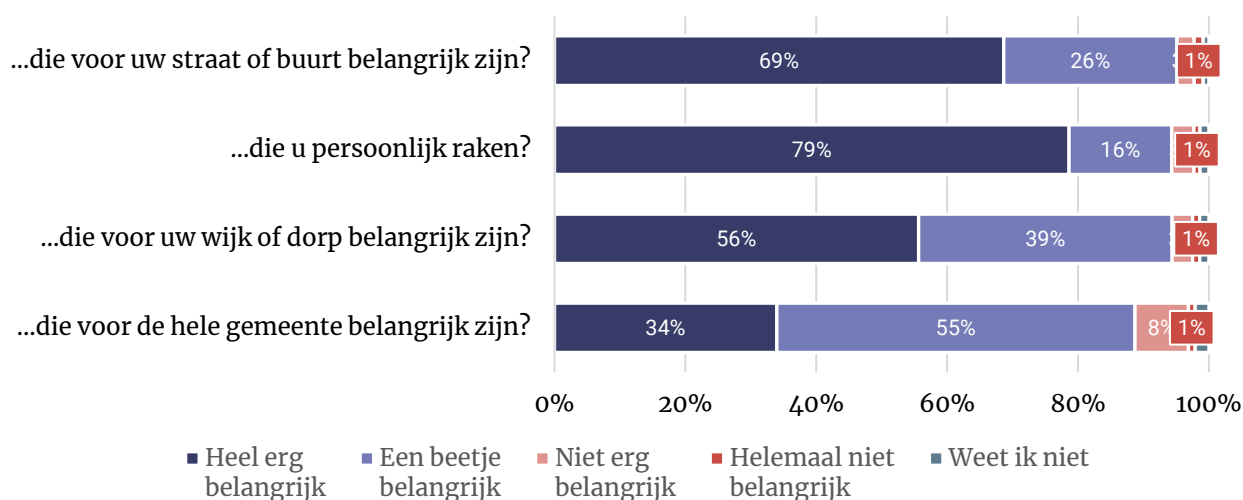
Inwoners van Goes vinden het over het algemeen belangrijk om invloed te hebben op beleid, plannen en projecten van de gemeente. Kijken we naar verschillende typen onderwerpen, die dichterbij of verder weg van inwoners staan, zien we de grootste verschillen tussen de aandelen 'heel erg belangrijk' en 'een beetje belangrijk'. Meedenken over zaken die inwoners persoonlijk raken, vinden zij het vaakst 'heel erg belangrijk' (79%). Nog eens 16 procent vindt het 'een beetje' belangrijk.

Hoe verder weg, hoe minder vaak men het 'heel erg belangrijk' vindt om hierop invloed te hebben. Zo vindt 69 procent het heel erg belangrijk om invloed te hebben op beleid, plannen en projecten die de straat of buurt aangaan, 56 procent vindt het heel erg belangrijk invloed te hebben op zaken aangaande hun wijk of dorp, 34 procent vindt dat bij zaken voor de hele gemeente belangrijk.

Beleid, plannen en projecten die verder weg staan van inwoners worden met name vaker als 'een beetje belangrijk' gezien, het aandeel 'niet erg' en 'helemaal niet' belangrijk is voor alle onderwerpen laag.

Figuur 4.1: Hoe belangrijk vindt u het om invloed te hebben op beleid, plannen en projecten van de gemeente...

Basis: allen (n = 1.101).

4.2 Onderwerp van participatie

Ruimtelijk domein vaakst spontaan benoemd als onderwerp

Tijdens de focusgroepen vroegen we deelnemers om spontaan aan te geven over welke onderwerpen zij graag meedenken of meepraten. Vraagstukken binnen het ruimtelijk domein worden veelal benoemd als onderwerp waarover men wil meepraten of denken met de gemeente.

We vroegen deelnemers aan te geven wat er spontaan bij hen opkomt als zij denken aan meedenken en/of meepraten met de gemeente Goes. Deelnemers kwamen met de volgende onderwerpen:

- kwaliteit van woonomgeving;
- leefbaarheid bespreken;
- spelen in de wijk;
- sport;
- groenvoorziening, natuur;
- binnenstad;
- ontmoetingsplekken;
- herstructureringsplannen bespreken;
- plannen rondom nieuwbouw en infrastructuur;
- openbaar vervoer;
- verkeer(sveiligheid);
- onderwijs, speciaal onderwijs;
- gezondheidszorg;
- ouderenzorg;
- vluchtelingen en asielzoekers.

Deelnemers hebben met name interesse in onderwerpen die dichtbij hen staan. Bijvoorbeeld, omdat het de wijk of leefomgeving van de inwoner aangaat of omdat plannen van de gemeente gevolgen hebben voor hun kinderen.

Ik wil wel meepraten over dingen die mijn kinderen aangaan, mijn gezin. Dingen in mijn persoonlijk leven.

Denk ook aan de voetbalveldje. Dat is de mooiste plaats voor de kinderen, zou ik zeggen. Het mag bijna niet meer vanwege het lawaai. Dan kan de gemeente ook op een gegeven moment een soort kader vaststellen.

Ik woon in een nieuwbouwwijk en daar gaan ze een speeltuin bouwen. Daar heeft de buurt wel inspraak in, in wat er komt. Dan denk ik, er wordt wel geluisterd. En ook bijvoorbeeld bestrating die nog gedaan moet worden.

Ik was net gescheiden en kwam te weten wat ze gingen opbouwen bij ons in de buurt. Ik was in contact gekomen met de projectontwikkelaar. Het huurhuis wat mijn kinderen wilden hebben werd verhuurd aan iemand die bij Het Goese Meer een groot huis liet neerzetten. Die personen huren dan een huis voor 8 tot 9 maanden, daarna gaan ze wonen in hun huis bij Het Goese Meer. Waar gaan mijn kinderen dan heen? Die gaan dan buiten Goes wonen.

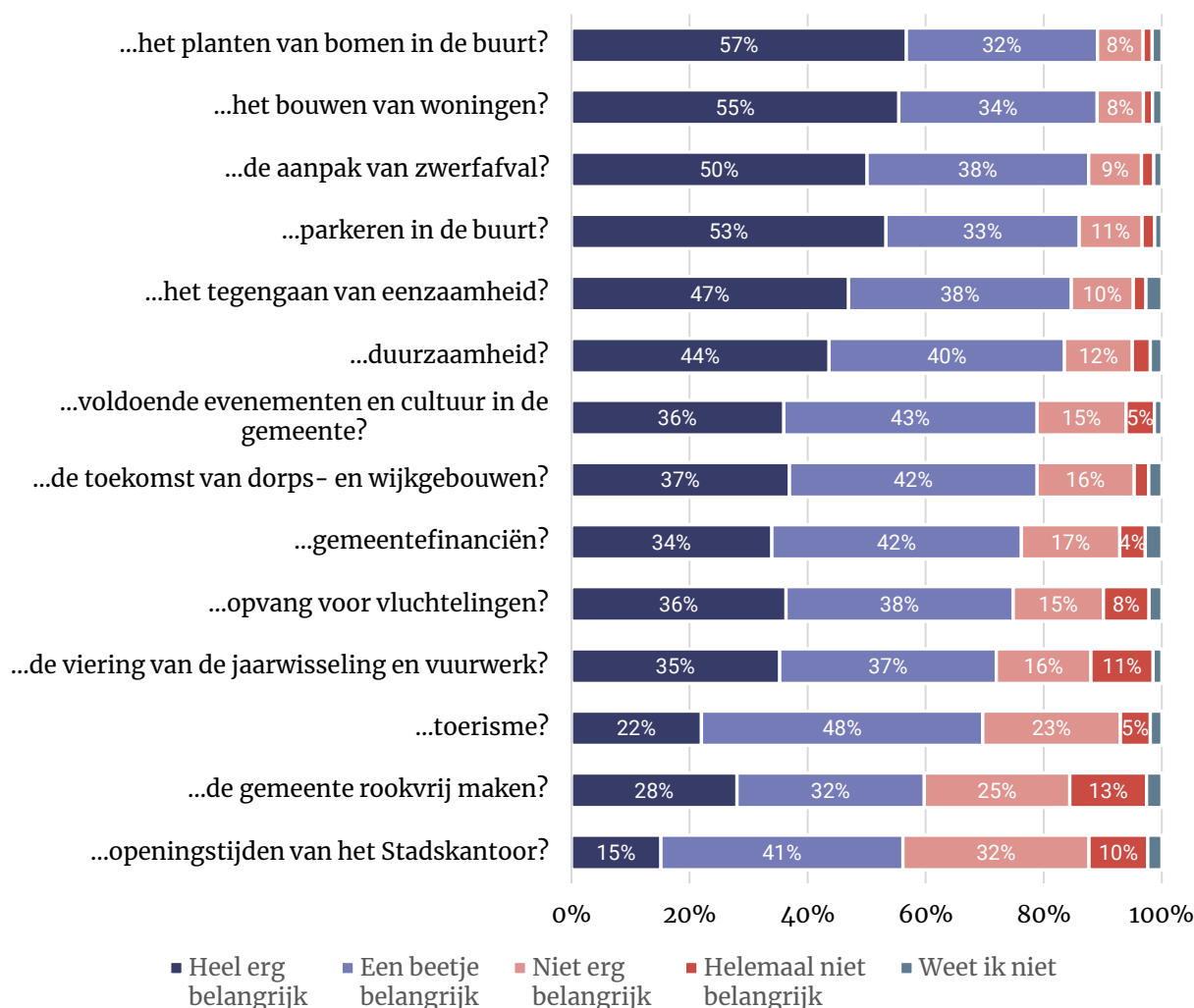
Liefst meedenken en meepraten over ruimtelijke ordening

We legden inwoners een lijstje voorbeelden van specifieke onderwerpen voor. Dit deden we om te onderzoeken over wat voor onderwerpen inwoners van Goes het liefst meedenken en meepraten, bijvoorbeeld in het ruimtelijke of sociale domein.

Inwoners vinden het van veel specifieke onderwerpen ten minste 'een beetje' belangrijk om mee te denken en praten over beleid, plannen en projecten van de gemeente. Opvallend is dat inwoners met name bij onderwerpen in het ruimtelijke domein – het planten van bomen (89%), bouwen van woningen (89%), de aanpak van zwerfafval (88%) en parkeren (86%) – het heel erg of een beetje belangrijk vinden om te participeren.

Figuur 4.2: Inwoners kunnen over verschillende onderwerpen meedenken, meepraten en meedoen met de gemeente. Hieronder ziet u een aantal onderwerpen. Hoe belangrijk vindt u het om invloed te hebben op beleid, plannen en projecten van de gemeente over...?

Basis: allen (n = 1.097).

Jongeren (onder de 25 jaar) geven vaker dan oudere leeftijdsgroepen aan dat zij het niet erg of helemaal niet belangrijk vinden om mee te denken. Met name bij de gemeentefinanciën is het verschil groot: 47 procent van de jongeren vindt het niet (zo) belangrijk om hierover mee te denken (48% vindt het wel belangrijk, de rest weet het niet), onder 65-plussers geldt dat slechts voor 12 procent. Ook bij de opvang van vluchtelingen zien we een groot leeftijdsverschil: 40 procent van de jongeren vindt meedenken hier niet zo belangrijk, tegenover 20 procent van de 65-plussers. Maar ook bij meedenken over het rookvrij maken van de gemeente en de openingstijden van het Stads Kantoor is het verschil tussen deze leeftijdsgroepen circa 20 procentpunten.

4.3 Middel van participatie

Toegankelijke informatievoorziening als voorwaarde

Deelnemers blijven graag op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen in de gemeente Goes waarover zij kunnen meepraten en -denken. Beschikbare, vindbare, toegankelijke en begrijpelijke informatie is volgens deelnemers een belangrijke voorwaarde voor participatie. Men moet allereerst op de hoogte zijn van zaken die spelen in de gemeente Goes, alvorens er over mee te kunnen praten. Deelnemers willen dat informatie in begrijpelijke, of “Jip en Janneke”, taal wordt gepresenteerd en eenvoudig toegankelijk is via verschillende kanalen. Bijvoorbeeld in de vorm van informatiebijeenkomsten, door “notulen van raadsvergaderingen beschikbaar [te] stellen”, inwoners te informeren via sociale media, via Samenspel,⁵ “het lokale sufferdje”, of een “buurtkrant met daarin ideeën van inwoners, verhalen en plannen van de gemeente”. Deelnemers benadrukken hun behoefte aan betere informatievoorziening over gemeentelijk beleid en initiatieven (zie ook Bijlage C).

Liefst laagdrempelige participatiemiddelen: informeren of raadplegen

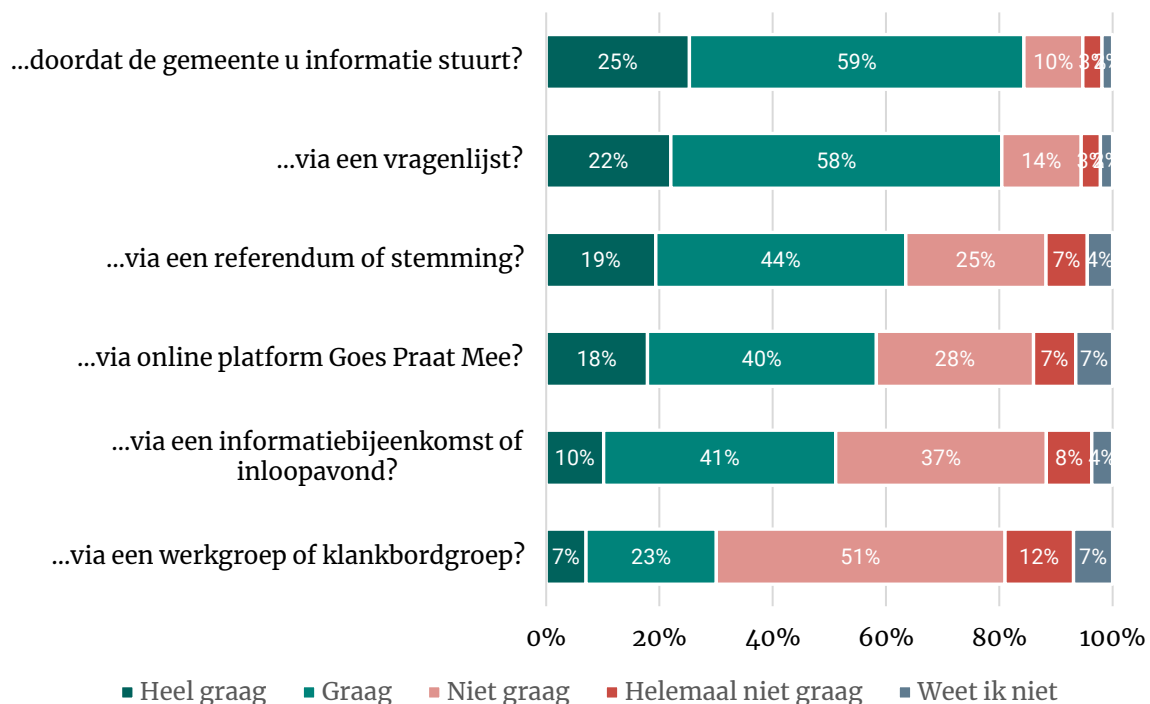
Inwoners kunnen op verschillende manieren betrokken worden bij plannen van de gemeente. Het liefst worden inwoners door de gemeente geïnformeerd: 84 procent zegt heel graag (25%) of graag (59%) betrokken te zijn door het ontvangen van informatie. Daarnaast zien acht op de tien een vragenlijst wel zitten (80%). De meerderheid zou ook willen participeren via een referendum of stemming (63%), via Goes Praat Mee (58%) of via een informatiebijeenkomst (51%).

De meeste inwoners participeren niet graag via een werkgroep of klankbordgroep (63%). Drie op de tien (30%) zien dat wel zitten.

⁵ Samenspel is het huis-aan-huisblad van gemeente Goes en is dit jaar hernoemd naar GOES. Niet alle deelnemers zijn hier reeds van op de hoogte. Sommigen refereren daarom aan Samenspel als informatiekanaal.

Figuur 4.3: Inwoners kunnen op verschillende manieren meedenken, meepraten en meedoen met de gemeente. Hieronder ziet u een aantal manieren. Hoe graag bent u betrokken bij beleid, plannen en projecten van de gemeente...

Basis: allen (n = 1.101).

Jongeren tot 25 jaar geven wat vaker dan andere leeftijdsgroepen aan dat zij ‘helemaal niet graag’ willen meedenken, meepraten of meedoen. Dit verschil is er met name bij de werkgroep en klankbordgroep, waar 23 procent van de jongeren zegt ‘helemaal niet graag’ op deze wijze te participeren (nog eens 43% wil dat ‘niet graag’, 18% ziet dit wel zitten).

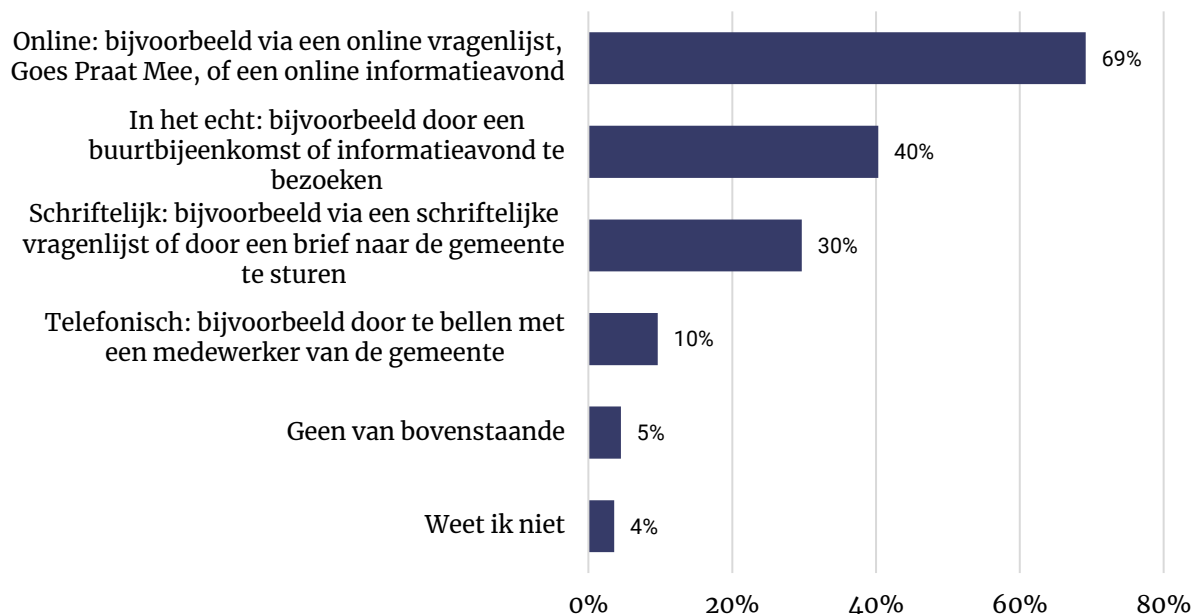
Een zelfde patroon zien we bij lager- vs. middelbaar en hogeropgeleiden, waarbij ook het verschil bij de werkgroep het grootst is: 18 procent van de lageropgeleiden ziet meedoen in een werkgroep ‘helemaal niet’ zitten (18%; nog eens 47% denkt ‘niet graag’ op deze manier mee, 26% van hen doet dat wel (heel) graag), onder middelbaar (10%) en hogeropgeleiden (11%) is dat aandeel wat lager.

Online participatie krijgt meeste voorkeur, vooral tot 65 jaar

Zeven op de tien Goesenaren (69%) zouden *online* willen meedenken of meepraten met de gemeente. Vier op de tien (40%) willen dat (ook) ‘in het echt’ doen – bijvoorbeeld door een buurtbijeenkomst of informatieavond te bezoeken – en drie op de tien (30%) willen dat wel schriftelijk doen, bijvoorbeeld via een schriftelijke vragenlijst of door een brief te sturen. Telefonische participatie krijgt het minst vaak de voorkeur.

Figuur 4.4: Stel, de gemeente gaat een plan maken over een onderwerp dat u belangrijk vindt. Op welke manier zou u willen meedenken of meepraten?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen (n = 1.107).

De voorkeur voor online participatie is beduidend groter voor inwoners onder de 64 jaar dan onder 65-plussers. Tabel 4.1 laat zien dat onder jongere inwoners circa acht op de tien wel online zouden willen meepraten of meedenken, terwijl het onder 65-plussers om circa de helft gaat. Daarnaast valt op dat de meeste jongeren tot 25 jaar niet graag 'in het echt' participeren.

Tabel 4.1: Voorkeuren in participatievorm, naar leeftijdsgroep

'Stel, de gemeente gaat een plan maken over een onderwerp dat u belangrijk vindt. Op welke manier zou u willen meedenken of meepraten?' Basis: allen (n = 1.107). Blauwe/rode markeringen geven statistisch significante verschillen aan.

	Totaal	Jonger dan 25 jaar*	25 tot 34 jaar	35 tot 49 jaar	50 tot 64 jaar	Ouder dan 65 jaar
Online	69%	80%	84%	83%	68%	52%
In het echt	40%	13%	41%	42%	45%	40%
Schriftelijk	30%	26%	30%	31%	34%	27%
Telefonisch	10%	8%	9%	15%	8%	9%
Geen van bovenstaande	5%	5%	1%	2%	5%	7%
Weet ik niet	4%	3%	4%	2%	2%	6%

*Indicatief vanwege een beperkt aantal waarnemingen (n = 50).

Ook lageropgeleiden kiezen minder vaak voor online participatievormen (47%) dan middelbaar (74%) en hoogopgeleiden (79%). Participatie 'in het echt', bijvoorbeeld via een bijeenkomst, zien hogeropgeleiden vaker zitten (49%) dan lager- (30%) en middelbaar opgeleiden (38%).

Online participeren: filteren op onderwerp en woonkern

Een groep deelnemers heeft behoefte aan een online tool die hen toestaat om te filteren op onderwerp waarover valt mee te praten en denken, en de woonkern waarop deze onderwerpen van toepassing zijn.

Ik zou het persoonlijk fijn vinden als ik gewoon een appje krijg dat ik af en toe kan bekijken. Dan kan ik bepalen: hier wil ik wel over meepraten of hier niet. We krijgen van vergunningen mails. Nou is dat vrij duidelijk, maar het is wel vrij veel, want ik woon in de binnenstad. Dan krijg ik een hele lijst met echt 100 miljoen vergunningen. Ondertussen heb ik al bijna geen zin meer om al die mailtjes door te spitten. Die alcoholvergunning in de binnenstad maakt mij niets uit. Maar ik wil het wel weten als mijn buurvrouw een dakkapel bouwt die in mijn tuin kijkt. Als ik op die onderwerpen kan zoeken, zou wel fijn zijn.

Sommigen wijzen naar Goes Praat Mee als bestaand en geschikt (Citizenlab-)platform om in te zetten tijdens participatie. Niet iedereen is echter op de hoogte van het bestaan van Goes Praat Mee.

Het is toch fijn om van alles op de hoogte te zijn. Als bijvoorbeeld op Goes Praat Mee alle projecten zouden staan, dan kun je af en toe eens kijken 'wat speelt er allemaal?'. En Samenspel. Er zijn wel mogelijkheden om te informeren, dat is denk ik heel belangrijk. Dan kan je als burger besluiten: ik doe er wat mee of niet. Als die informatie ook nog eens toegespitst is per gebied, over mensen die er direct bij betrokkenen zijn, dan is het duidelijk. Je moet de informatie kunnen vinden en dan zelf kunnen beslissen: wat ga ik er mee doen?

Er zijn best veel mensen digitaal vaardig. Als je dan dus bij Goes Praat Mee aangeeft in die en die en die thema's ben ik geïnteresseerd, en daar dan een melding of mail van krijgt, dan kun je op dat moment dat er iets nieuws digitaal meepraten. Je moet dus wel kunnen aangeven in welke thema's je geïnteresseerd bent.

Online participeren bij sociaal gevoelige onderwerpen

Online participatiemogelijkheden ervaart men als flexibel (te gebruiken in eigen tijd), efficiënt (i.e. minder tijdsintensief), en biedt de mogelijkheid om anoniem te antwoorden. De mogelijkheid om anoniem mee te denken en praten lijkt met name van belang bij sociaal gevoelige onderwerpen, zoals opvang van vluchtelingen, huisvesting en overlast in de wijk. Tijdens de focusgroepen kwamen deze onderwerpen kortstondig aan bod. Belangrijk om te vermelden is dat hier wellicht sprake was van sociale wenselijkheid. Met andere woorden, deelnemers lieten mogelijk niet het achterste van hun tong zien wanneer het op deze onderwerpen aankwam. Na afloop van een van de focusgroepen stelde een deelnemer de gemeente Goes de volgende vraag:

Kun je op Goes Praat Mee ook anoniem deelnemen? Ik zou dat zelf wel prettig vinden.

Deze vraag houdt mogelijk verband met de behoefte om anoniem mee te praten over sociaal gevoelige kwesties.

Fysiek participeren: inclusief en betrokken

Deelnemers aan focusgroepen zijn het erover eens: bied verschillende participatiemethoden aan om tegemoet te komen aan de behoeften van verschillende burgers (zowel eenvoudig en snel als meer uitgebreid). Daarnaast vindt men dat fysieke participatiemogelijkheden niet mogen verdwijnen. Door ook deze mogelijkheid van participatie aan te bieden, kan de gemeente volgens deelnemers een inclusief participatiebeleid in de praktijk bewerkstelligen. Zo kan de gemeente tevens rekening houden met minder digitaal vaardigen, aldus deelnemers. Voorbeelden die men geeft zijn informatiebijeenkomsten en een vragenloket.

Er moet ook een variatie zijn aan mogelijkheden om mee te denken. Meedenken op verschillende manieren, dus digitaal en misschien ook per brief. Overdag en in de avond. Ook de dorpskrantjes zijn heel belangrijk.

Ga niet alleen langs de digitale kant, maar stuur ook brieven. Het is belangrijk om het ook fysiek te krijgen, vooral voor de mensen die digitaal niet zo vaardig zijn. Het is soms digitaal vermoedelijk op te zoeken. Maar het is belangrijk om te weten 'dit is het boeiende stuk', dan kun je dat gewoon lezen. Of aangeven: 'ik wil het fysiek hebben of ik wil het digitaal hebben', dat verschilt ook.

Wanneer participatie op locatie plaatsvindt in de vorm van informatiebijeenkomsten, ziet men nog enkele verbeterkansen. Deelnemers zijn van mening dat sommige bijeenkomsten "een beetje stoffig" zijn. Een meer interactieve insteek kan inwoners motiveren om hier vaker aan deel te nemen.

Er is structureel overleg tussen dorpsraden en de gemeenteraad. Dat zijn vaak gewoon avonden waar iemand met een presentatie komt. Dat is een beetje stoffig. Dat is een lange zit. Het kan ook anders, bij ons werd laatst het nieuwe schoolgebouw gebouwd. Dan kun je gewoon van 7 tot 9 in het dorpshuis de bouwtekeningen bekijken en dan kon je gewoon zeggen wat je wilde. Zo van 'ik vind dit of dat'. Dat is veel dynamischer. Dan is het een kwartiertje en kun je gewoon ergens op de avond heengaan. Dat is ook wat beter in te passen in je drukke leven.

4.4 Moment van meedenken

Om te onderzoeken op welk moment in een beleidsvormings- en uitvoeringsproces inwoners het liefst betrokken willen zijn, legden we inwoners twee korte (fictieve) voorbeelden voor:

- 1 Het opknappen van een straat in de buurt.
- 2 Het schrijven van een Klimaatvisie, omschreven als "document met doelen en ideeën over hoe de gemeente Goes tot 2050 klimaatverandering kan aanpakken."

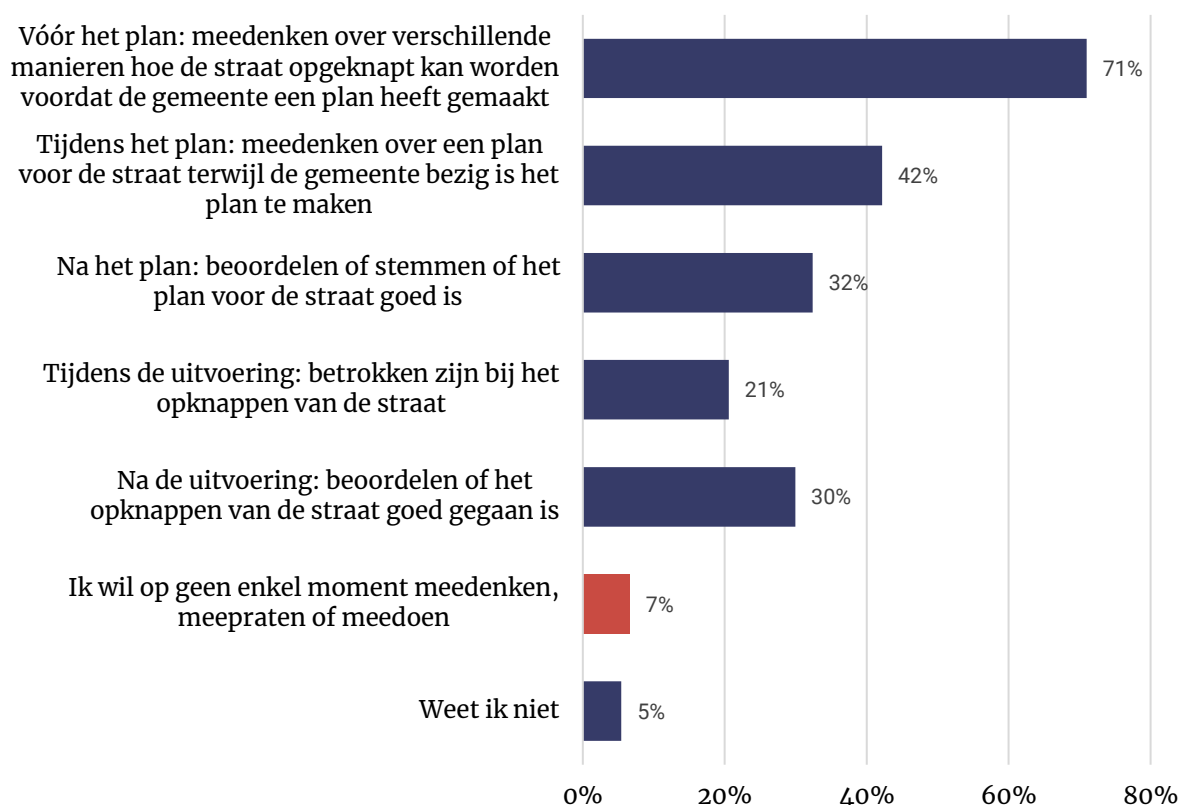
Bij beide voorbeelden stelden we de vraag: *wanneer zou u betrokken willen zijn?* Met de twee voorbeelden kunnen we hiermee niet alleen onderzoeken wat voor inwoners het gewenste moment van participatie is, maar ook hoe dit samenhangt met de abstractie van een casus – bij het opknappen van de straat gaat het om een concrete casus dichtbij huis, terwijl de Klimaatvisie abstracter is en verder van de dagelijkse bezigheden van inwoners af staat.

Meeste inwoners zijn graag in beginfase van beleidsvorming betrokken

Bij het voorbeeld van de verbouwing van een straat in de buurt geven zeven op de tien (71%) inwoners aan dat zij graag vóórdat er een plan ligt participeren: zij denken graag mee over *verschillende manieren waarop de straat opgeknapt kan worden, voordat de gemeente een plan heeft gemaakt*. Ook meedenken terwijl de gemeente bezig is een plan te maken, ziet 42 procent zitten; 32 procent wil een stem hebben over het plan zodra dat klaar is.

Figuur 4.5: Inwoners kunnen op verschillende momenten meedenken, meepraten en meedoen met de gemeente. Stel: de gemeente gaat een straat bij u in de buurt opknappen. Wanneer zou u betrokken willen zijn?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen (n = 1.112).

Deelnemers aan de focusgroepen bevestigen deze uitkomst. De meesten voelen zich meer gemotiveerd om mee te praten en denken met de gemeente Goes als ze geloven dat hun inbreng serieus wordt genomen en dat het een impact zal hebben op het besluitvormingsproces. Aan trajecten waarbij plannen grotendeels vastliggen voelt men zich minder gemotiveerd om deel te nemen.

Dat lijkt me voor de gemeente ook heel moeilijk: welke onderwerpen ga je wel bespreken en welke niet? Ik zou graag de vraag om willen draaien: dit zijn de waarden waar de bevolking behoefte aan heeft en daarover laten meepraten. Er zijn onderwerpen waar je als burger volgens mij wel iets in kunt betekenen. Maar er zijn ook onderwerpen die vaststaan, bijvoorbeeld kernenergie of een bedrijventerrein dat wordt aangelegd. Dat maakt niet uit. De gemeente weet ongeveer wel waar mogelijkheden liggen en onmogelijkheden liggen. Bij die onmogelijkheden kunnen wij niet meepraten, hoeven wij niet mee te praten. Als we over iets mogen meepraten, maar uiteindelijk gebeurt er niks mee of heeft dat totaal geen invloed, dan hoef je het eigenlijk ook niet te vragen.

Zo willen deelnemers “eerder inspraak”, vinden ze het van belang om “bewoners tijdig [te] informeren over initiatieven” en vraagt men zich af “in welke fase is het proces, en heb ik hier nog invloed op?” (zie Bijlage B, sociaal atomen). Het is voor deelnemers belangrijk dat de gemeente hen in een vroeg stadium betreft om mee te praten en denken over plannen. Zo kunnen inwoners hun ervaring, beleving, mening laten weerklinken op een moment waarop deze nog van invloed kan zijn op het plan van de gemeente.

Voor betrokkenheid tijdens de uitvoering van beleid – in dit geval, betrokken zijn bij het opknappen van de straat – is relatief de minste animo (21% wil dit wel). Slechts een klein deel (7%) zegt op geen enkel moment te willen participeren.

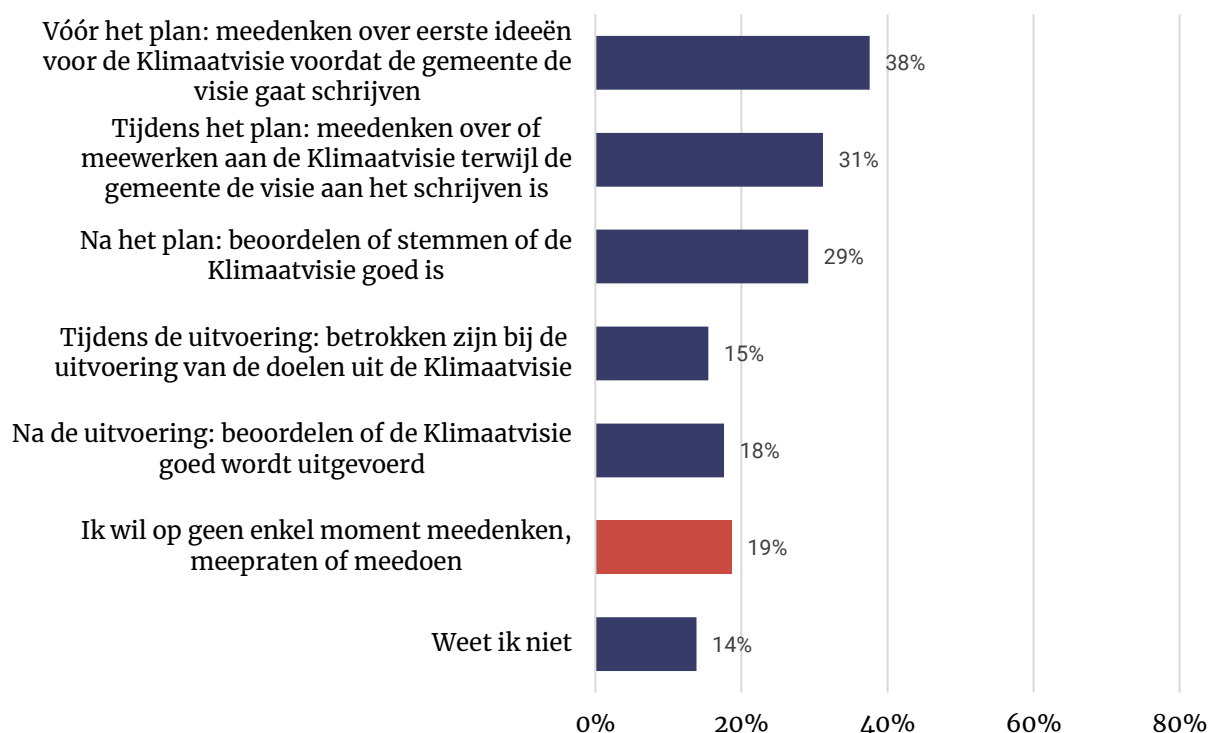
Lageropgeleiden zeggen wat vaker (11%) dan middelbaar (6%) en hogeropgeleiden (3%) helemaal niet te willen participeren in deze casus.

Ook bij de casus van de Klimaatvisie zien we dat inwoners het vaakst zeggen dat zij tijdens het beleidsvormingsproces betrokken willen zijn, met name aan de voorkant: 38 procent geeft aan te willen meedenken over ideeën voor de visie voordat de gemeente gaat schrijven, 31 procent wil meewerken of –denken tijdens het schrijfproces, en 29 procent spreekt zich het liefst uit over de visie zodra deze er ligt. Participatie tijdens de uitvoering van de visie of naderhand, wanneer geëvalueerd wordt of het beleid goed wordt uitgevoerd, krijgt minder voorkeur.

Circa een op de vijf (19%) hoeft helemaal niet mee te denken of praten over de Klimaatvisie.

Figuur 4.6: En stel dat de gemeente een Klimaatvisie gaat schrijven. Dat is een document met doelen en ideeën over hoe gemeente Goes tot 2050 klimaatverandering kan aanpakken. Wanneer zou u betrokken willen zijn?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen (n = 1.111).

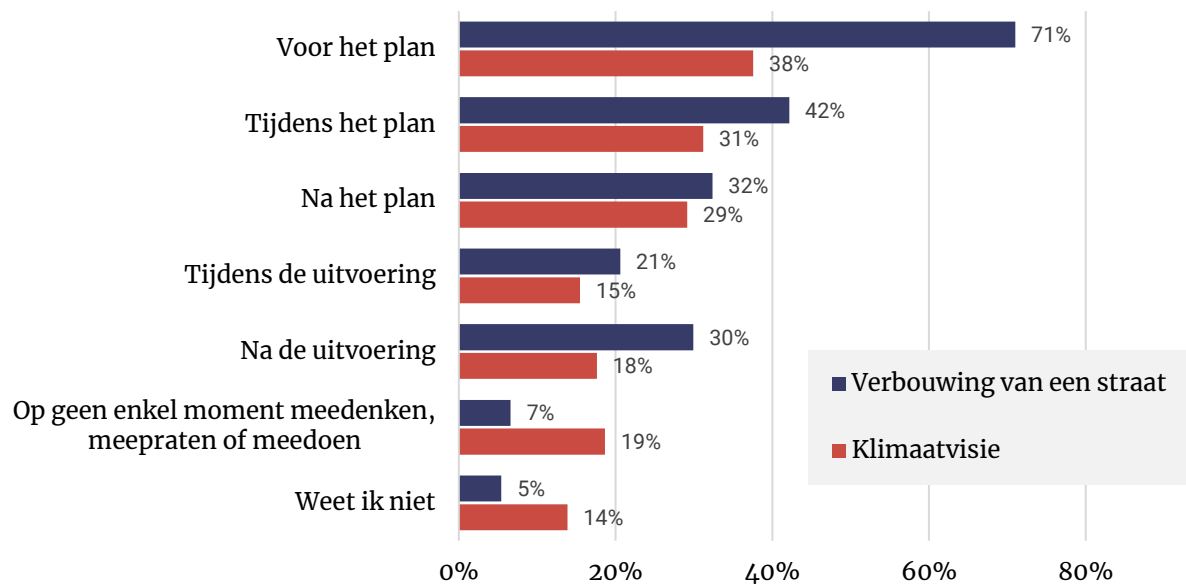
Liever meedenken over straat in de buurt dan over 'abstracte' Klimaatvisie

In Figuur 4.7 zijn de twee casussen ter vergelijking nogmaals naast elkaar getoond. Hier valt op dat men bij de Klimaatvisie vaker zegt 'op geen enkel moment' te willen meedenken, meepraten of meedoen (19% tegenover 7%). Op elk moment in de fictieve beleidsvormings- en uitvoeringsprocessen is meedenken over de Klimaatvisie minder gewenst dan meedenken over het opknappen van de straat, maar het verschil is het grootst in de beginfase. Waar 71 procent van de inwoners wil meedenken over eerste ideeën voor het opknappen van de straat, gaat het bij de Klimaatvisie om 38 procent.

Figuur 4.7: Meedoen, meepraten en meedenken over opknappen van een straat in de buurt en het schrijven van een Klimaatvisie.

'Wanneer zou u betrokken willen zijn?' Antwoordcategorieën zijn verkort opgenomen.

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen.

Met name lageropgeleiden zeggen bij de casus van de Klimaatvisie vaker dat zij niet betrokken willen zijn dan bij de casus van de straat. Bij de Klimaatvisie wil 23 procent van de lageropgeleiden op geen enkele moment betrokken zijn, onder hogeropgeleiden is dat 8 procent – een verschil van 15 procentpunt. Bij de casus van de straat is het verschil tussen opleidingsgroepen 8 procentpunt.

5 Redenen, doelen, verwachtingen

Het laatste hoofdstuk gaat over de doelen onderliggend aan participatie en de verwachtingen die inwoners hebben rondom participatieprocessen, bijvoorbeeld met betrekking tot de inkadering en uitkomsten van een participatieproces. We bespreken nogmaals welke redenen inwoners hebben om wel of niet te participeren: dit keer niet op basis van eerdere ervaringen in het verleden, maar vooruitkijkend naar de toekomst.

5.1 Belang van participeren

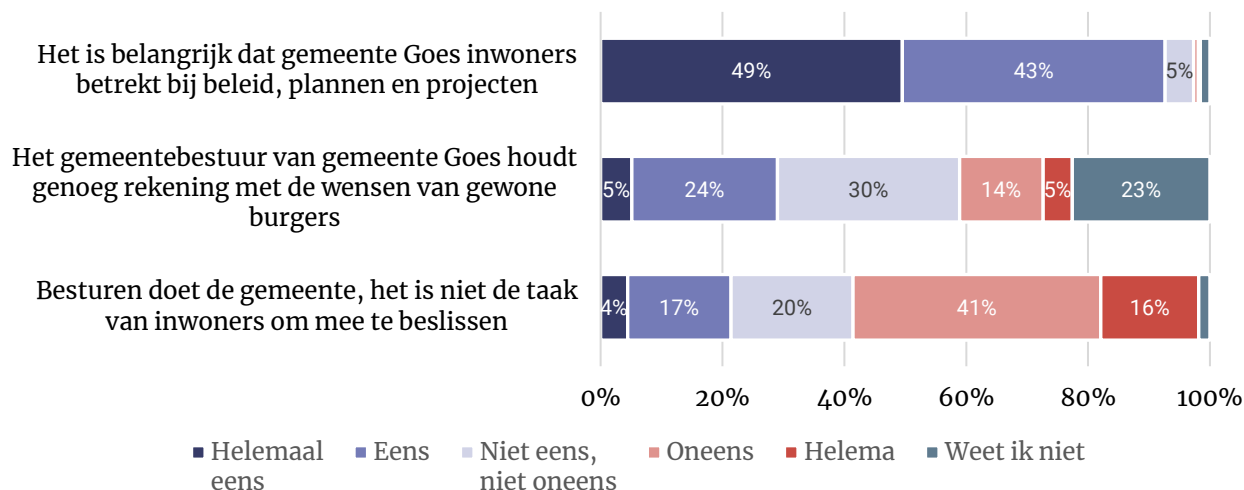
Negen op de tien: 'betrek inwoners bij beleid, plannen en projecten'

De overgrote meerderheid van de Goesenaren (92%) vindt het belangrijk dat de gemeente inwoners betreft bij beleid, plannen en projecten. De meerderheid vindt dan ook niet dat besturen enkel een taak van de gemeente is: 57 procent is het (helemaal) oneens met de stelling 'Besturen doet de gemeente, het is niet de taak van inwoners om mee te beslissen', 21 procent is het daar wel mee eens.

Daarnaast vindt bijna een derde (29%) dat de gemeente genoeg rekening houdt met de wensen van gewone burgers. Een vergelijkbaar aandeel (30%) staat hier neutraal tegenover. Een kleiner aandeel (19%) vindt niet dat de gemeente genoeg rekening houdt met gewone burgers. Verder is er een flink groep die aangeeft hier geen mening over te hebben (23%).

Figuur 5.1: In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Basis: allen (n = 1.097).

Inwoners uit de woonkernen buiten de stad Goes zijn het vaker eens met de stelling 'Het gemeentebestuur van de gemeente Goes houdt genoeg rekening met de wensen van gewone burgers' (25%) dan inwoners van de stad (16%). Inwoners van de stad Goes zijn het juist vaker oneens met de stelling (32%; andere kernen: 21%).

Waarom vinden inwoners participatie belangrijk?

In een open vraag vroegen we inwoners: *Waarom vindt u het belangrijk dat de gemeente Goes inwoners betreft bij beleid, plannen en projecten? Of waarom niet?* Zoals te zien in Figuur 5.1 vindt slechts een zeer klein deel (1%) van de inwoners het niet belangrijk dat de gemeente inwoners betreft bij beleid, plannen en projecten.

Degenen die het belangrijk vinden dat inwoners betrokken zijn, vinden het belangrijk dat het perspectief van inwoners wordt meegenomen; zij 'kijken anders tegen dingen aan dan bestuurders'. De gemeente weet volgens deze inwoners niet altijd goed (genoeg) wat er speelt in de wijken en buurten. Zo benadrukt een deelnemer in de focusgroep dat het belangrijk is dat gemeente Goes in contact staat met haar inwoners:

De gemeente wil graag dat mensen hun mening geven over de gemeente. Maar ga dan eens naar de arme mensen toe, en vraag aan die mensen hoe ze te helpen.

Vanuit inwoners kunnen nieuwe, frisse ideeën komen en dat kan beleid beter maken. Hieronder enkele illustrerende citaten.

Zodoende weet de gemeente ook hoe inwoners van Goes tegen dat beleid, plannen of project aan kijken. Inwoners kunnen namelijk een andere visie/ander beeld hebben dan de ontwikkelaars bij de gemeente Goes en het mengen van deze visie zou ook tot een goed beleid of plan kunnen leiden wat beter past bij Goes én de inwoners

Belangrijk omdat gemeente niet altijd goed weet wat er in een straat of wijk speelt.

De mensen in de gemeente zijn: de ogen, oren en voelsprietten. Vanuit die basis kunnen projecten goed weerspiegelt worden op de realiteit

Om op te halen wat er leeft bij de inwoners. Bovendien is er veel denkkracht onder inwoners maak daar dankbaar gebruik van.

Andere inwoners zeggen ook dat het betrekken van de ideeën van inwoners het beleid van de gemeente beter kan maken.

Als je niet weet wat burgers nodig hebben, kan je ze ook niet tevreden maken. Kost een plan meer geld, als het niet goed werkt, en opnieuw moet.

Daarnaast wordt vaak genoemd dat inwoners recht hebben op inspraak bij beleid, plannen en projecten. Deze inwoners benadrukken dat het gemeentebestuur er is 'namens de inwoner'. Sommigen onderschrijven dit ook met het argument dat zij belasting betalen voor het beleid en dat zij er daarom ook over willen kunnen meedenken. Meepraten en meedenken wordt dan vaak als iets vanzelfsprekends gezien.

De gemeente in de vorm van B&W hoort ten dienste te staan van de burger, hun inwoners. Dus heeft de burger recht op inspraak

Wij zijn de inwoners en voor ons wordt het beleid toch gemaakt? Daarom dus!

Omdat er toch geluisterd moet worden naar de inwoners. Wij wonen hier en betalen ook belasting en daar mag best wat tegenover staan. Bovendien kunnen inwoners vaak goed problemen op bepaalde locaties inschatten.

Verder noemt men het belangrijk dat inwoners inspraak hebben, zodat zij zich gehoord voelen. Participatie wordt ook gezien als een manier om (breder) draagvlak voor beleid te creëren (zie ook Bijlage B, sociaal atomen). Sommige inwoners zeggen dat 'in de toekomst' problemen kunnen worden voorkomen als inwoners betrokken zijn bij het maken van beleid, omdat inwoners zich gehoord voelen en de verwachtingen beter afgestemd zijn.

Wel, op deze manier voel ik mij gehoord in het maken van keuzes in mijn stad'

De gemeente is er voor de bewoners. Draagvlak ontwikkelen. Problemen op termijn voorkomen! Gebruik maken van lokale kennis en kunde.

Het is goed om op de hoogte te zijn wat er leeft in een wijk/gemeente bij de burgers. Het is goed om verwachtingen uit te spreken om teleurstelling/onvrede te voorkomen. Dit kan door burgerparticipatie voorkomen worden.

Dan is er achteraf minder gezeur. En het gaat vaak ook om geld waarvoor inwoners een bijdrage moeten leveren, dus is het fijn om mee te beslissen.

Ook vindt men participatie belangrijk als een manier om als inwoner betrokken te zijn bij de gemeente en te weten wat er in de gemeente leeft. Inwoners zijn beter op de hoogte van beleid voordat het wordt ingevoerd.

Zodat bewoners van te voren weten waar ze mee te maken krijgen.

Wij als inwoners willen weten wat de plannen zijn van de gemeente en ik vind dat wij daar recht op hebben.

Ten slotte zeggen sommige inwoners dat zij participatie belangrijk vinden, maar dat het ook ingewikkeld kan zijn om veel verschillende stemmen en belangen bij beleid te betrekken. Zij vinden dat er ook een duidelijke rol voor het gemeentebestuur moet zijn, 'die kennis van zaken hebben', bijvoorbeeld om uiteindelijk een knoop door te hakken.

Het gaat de inwoners aan wat er gebeurt in een gemeente dus vanuit dat oogpunt vind ik het eigenlijk belangrijk dat ze mee kunnen beslissen. Aan de andere kant kiezen we de bestuurders al dus moeten we daar ook vertrouwen in hebben. Ook vind ik dat als je mee beslist de kennis, kunde en informatie moet hebben om een juiste keuze te maken. Ook moeten de keuzes gemaakt worden op feiten en niet op gevoelens. Iets wat ik denk moeilijk wordt als er teveel inwoners bij betrokken zijn.

Hangt af van welk plan of onderwerp. Als inwoner zich overal in gaan mengen wordt het niet eenvoudiger -> zoveel hoofden zoveel zinnen.

Omdat de inwoners zelf betrokken zijn zullen ze ideeën geven die het voor hen beter en/of prettiger maakt. Maar het uiteindelijke besluit blijft bij de gemeente en de professionals die er meer verstand van hebben.

Bij sommige participatietrajecten betreft de gemeente Goes zowel experts als inwoners. Enkele deelnemers kaarten aan dat het taalgebruik en de redeneringen van experts niet altijd overeenstemmen met het kennisniveau en de leefwereld van inwoners.

Ik heb een aantal voorbeelden waarbij we worden ingehaald door de man met de kennis. Een voorbeeld: een wethouder of de gemeente Goes haalt een aantal experts in huis om het proces te begeleiden. Dan is er een dorpsraad die zegt 'Wij vinden het belangrijk dat de weg 6 meter breed is.' Dan zegt een verkeersexpert: 'Maar dat kan niet.' Ja, dan denk ik, lekker meedenken is dat. Dan hebben ze de experts de verkeerde vraag gesteld, of is het niveau te technisch. De gemeente zou ook moeten opkomen voor de mening van bewoners. De beleevingsaspecten, wat je nodig hebt als dorp, dat is van belang. Maar bij de deskundigen kon je vaak al aan de gelaatsuitdrukking zien dat ze daar niet over na hadden gedacht.

Wanneer de gemeente Goes zowel experts als inwoners wil laten meedenken en praten over beleid en plannen van de gemeente, is het van belang dat participatie op gelijkwaardige wijze plaatsvindt, aldus deelnemers.

5.2 Doelen en verwachtingen

Participatie meestal niet gedreven door eigen belangen; behoefte aan duidelijk in proces

Om drijfveren en verwachtingen rondom participeren in kaart te brengen, legden we inwoners een aantal tegenstrijdige stellingen voor, waarbij zij op een schaal van 1 tot 5 konden aangeven of zij het meer met de ene of meer met de andere stelling eens waren – of met beide evenveel. Alle stellingen-paren zijn getoond in Tabel 5.1. In de groene kolom staat de stellingen die vaker werden gekozen dan hun tegenovergestelde stellingen (getoond in de rode kolom).

Allereerst zien we dat inwoners over het algemeen voorkeur lijken te geven aan een duidelijke inkadering van het participatieproces. Zestig procent verkiest de stelling 'De gemeente moet op tijd duidelijk maken hoe en wanneer inwoners kunnen meepraten en meedenken' boven de stelling 'Inwoners moeten op elk moment zelf kunnen bepalen hoe en wanneer zij willen meedenken en meepraten' (15%). Ook zeggen inwoners vaker te willen participeren 'als er al duidelijke plannen zijn' (43%) dan dat zij participeren als die duidelijke plannen er nog niet zijn (24%).

In de focusgroepen benadrukken deelnemers eerder geneigd te zijn om deel te nemen aan participatieprocessen als ze begrijpen wat het besluitvormingsproces inhoudt, wat er van hen verwacht wordt, en hoe de gemeente hun inbreng zal gebruiken. Dit omvat het verstrekken van duidelijke informatie over het onderwerp dat besproken wordt, de verschillende opties die worden overwogen bij het maken van een besluit en de tijdlijn voor het nemen van een beslissing.

Waar we het ook over gehad hebben, is het creëren van een duidelijk kader: binnen deze grenzen gaan we hierover discussiëren. Een stukje duidelijkheid vanuit de gemeente, zodat van tevoren duidelijk wordt wat de grenzen van het plan zijn. 'Dit is wat we wel gaan zeggen. Hier gaan we niets over zeggen. Hier is het al te laat voor. Of dit is waar we nog even naar zoeken.'

Met name jongeren geven voorkeur aan duidelijkheid: 61 procent van hen denkt het liefst mee als er al duidelijke plannen zijn, onder 65-plussers is dat 41 procent (niet getoond in de tabel).

Tabel 5.1: Hieronder staan steeds twee stellingen over meedenken, meepraten en meedoen met de gemeente. Past steeds de eerste of tweede stelling meer bij uw eigen mening?

Basis: allen (n = 1.090).

Stelling paar	Meest gekozen stelling	Gekozen door ...%	Minder gekozen stelling	Gekozen door ...%	Beide stellingen passen evenveel	Weet ik niet
A	De gemeente moet op tijd duidelijk maken hoe en wanneer inwoners kunnen meedenken en meepraten	60%	Inwoners moeten op elk moment zelf kunnen bepalen hoe en wanneer zij willen meedenken of meepraten	15%	16%	9%
B	Meedenken of meepraten met de gemeente is zinvol, ook al is de uitkomst misschien anders dan ik zou willen	50%	Meedenken of meepraten met de gemeente is alleen zinvol als ik de uitkomst van een plan kan bepalen	17%	24%	8%
C	De wensen van inwoners die het meeste merken van plannen van de gemeente, tellen het zwaarst	50%	Iedereen in gemeente Goes moet wat van plannen van de gemeente kunnen vinden	21%	22%	8%
D	Meedenken of meepraten doe ik liever als er al duidelijke plannen zijn	43%	Meedenken of meepraten doe ik liever als er nog geen duidelijke plannen zijn	24%	23%	10%
E	Als ik meedenk of meepraat, doe ik dat om de gemeente vooruit te helpen	42%	Als ik meedenk of meepraat, doe ik dat om voor mezelf op te komen	15%	35%	7%
F	Als ik meedenk of meepraat met de gemeente, wil ik dat snel en makkelijk doen	40%	Als ik meedenk of meepraat met de gemeente, dan wil ik daar moeite voor doen en me in het onderwerp verdiepen	26%	23%	10%
G	Als ik meedenk of meepraat met de gemeente, wil ik er na één keer klaar mee zijn	34%	Als ik meedenk of meepraat met de gemeente, dan wil ik langere tijd betrokken zijn	30%	24%	12%

Gaat het om wat participeren zinvol maakt, ziet men vaker de intrinsieke waarde van participatie ('Meedenken of meepraten met de gemeente is zinvol, ook al is de uitkomst misschien anders dan ik zou willen'; 50%) dan dat men gedreven is door de uitkomst van het proces ('Meedenken of meepraten is alleen zinvol als ik de uitkomst van een plan kan bepalen'; 17%).

Daarnaast zeggen inwoners vaker gemotiveerd te zijn door het vooruit helpen van de gemeente (42%) dan dat zij vooral participeren om voor zichzelf op te komen (15%) – hoewel een flinke groep hier aangeeft dat beide motivaties evenveel bij hen passen (35%).

Belangrijk om verschillende belangen inwoners af te wegen

Verder vinden inwoners eerder dat de wensen van direct betrokkenen – ‘inwoners die het meeste merken van plannen van de gemeente’ – het zwaarst moeten wegen (50%), dan dat iedereen ‘wat van de plannen van de gemeente moet kunnen vinden’ (24%). In de focusgroepen argumenteert een groep deelnemers dat de “nee stemmers” nu veelal “de overhand” hebben. Een deelnemer vraagt zichzelf af: “De stille meerderheid hoor je niet, is dat dan democratie waar we het over hebben?”.

Als er in een wijk met een prachtige voetbalkooi twee mensen tegen zijn, gaat dan die voetbalkooi weg. Als jij nee zegt, betekent dat niet dat dat het belangrijkste is.

Soms heb je conclusies en worden mensen geloofd die het hardste schreeuwen. Als je er zelf niet zo veel verstand van hebt, denk je al snel, nou ja, die [persoon] zal het dan wel weten. Het is jammer dat de gemeente dat niet altijd inziet.

Deelnemers vinden het een taak van de gemeente Goes om de verschillende belangen van inwoners in kaart te brengen, zodat niet slechts de “hardste schreeuwers” inspraak hebben, maar iedereen gelijke kansen op inspraak heeft.

Liever snel en makkelijk participeren

Ten slotte zien we dat inwoners vaker kiezen voor participatie die weinig tijdsinvestering van hen vereist. Men zegt wat vaker ‘snel en makkelijk’ (40%) te willen participeren en er ‘na één keer klaar mee’ te willen zijn, dan dat zij ‘moeite doen en zich in het onderwerp verdiepen’ (26%) of ‘langere tijd betrokken zijn’ (30%). Echter, de verschillen tussen deze groepen zijn kleiner dan we bij de andere stellingen zagen. De minderheid die wel een grotere investering wil (en/of kan) doen is aanzienlijk. Bovendien kiest circa een kwart van de inwoners hier voor een middenpositie.

Transparante communicatie en responsiviteit

Ook hebben deelnemers behoefte aan transparantie over het besluitvormingsproces bij opvolging van participatieprocessen en hoe de inbreng van burgers zal worden gebruikt. De gemeente moet, in de ogen van deelnemers, reageren op de inbreng van Goesenaren en feedback geven over hoe deze inbreng is gebruikt. Men begrijpt dat dit niet in alle gevallen mogelijk is. Ook hierbij is transparantie met betrekking tot gemaakte keuzes van groot belang.

Er wordt een beslissing genomen, mensen weten niet waarom en zijn ermee oneens. In dit soort sessies kan ook het perspectief van de gemeente worden laten zien, waarom er keuzes gemaakt worden. Meedenken is ook begrijpen waarom de gemeente bepaalde keuzes maakt.

Indien de gemeente Goes volgens deelnemers onvoldoende transparantie biedt, is het gevolg mogelijk “een grote teleurstelling”:

Betrokken worden betekent ook verantwoordelijkheid nemen, zowel voor burger als gemeente. Goede informatieverstrekking is nodig. Niet 'even draagvlak creëren' en dan een grote teleurstelling overhouden.

Deelnemers erkennen de noodzaak van geduld en begrip terwijl de gemeente nieuwe strategieën voor burgerparticipatie ontwikkelt. Zolang de gemeente hierover maar transparant is, dat vergroot acceptatie onder inwoners.

5.3 Waarom in toekomst wel participeren?

In hoofdstuk 2 (paragraaf 2.2 en 2.3) bespraken we waarom inwoners eerder wel of niet hebben geparticipeerd. Dit was gekoppeld aan de eerdere ervaring (of het gebrek daaraan) die inwoners hadden met meedenken en meepraten met de gemeente. Aan het eind van de vragenlijst stelden we alle respondenten nogmaals de vraag: waarom zou je in de toekomst eventueel wel overwegen om te participeren, en waarom zou je dat eventueel niet doen?

'Op de hoogte zijn' belangrijke motivatie achter participatie

Inwoners zeggen vooral wel te willen participeren omdat zij op de hoogte willen zijn van plannen van de gemeente (59%). Circa een derde zegt eventueel wel te participeren omdat zij dat leuk of interessant zouden vinden (36%). Daarna volgen de redenen dat men het belangrijk vindt om iets voor de gemeente te doen (27%) en dat men het beleid van de gemeente beter wil maken (24%).

De reden dat men 'de gemeente wil controleren' wordt een stuk minder vaak gekozen (5%). Dat sluit aan bij de inzichten over redenen voor eerdere participatie (paragraaf 2.2): men vertrekt eerder vanuit een positief (geïnformeerd zijn, interesse, belang) dan negatief of wantrouwend uitgangspunt (controle, voorkomen dat er fouten gemaakt worden).

Figuur 5.2: Deze vragenlijst ging over verschillende manieren om mee te praten en mee te denken met de gemeente. Misschien wilt u in de toekomst zelf (weer) meedenken, misschien niet. Waarom zou u misschien wel mee willen denken of praten met de gemeente?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen (n = 1.104).

Met name inwoners tussen de 25 en 64 jaar zeggen dat zij wel zouden willen participeren omdat zij het leuk of interessant vinden. Voor de jongste (32%) en oudste (23%) leeftijdsgroepen geldt dat wat minder vaak.

Lageropgeleiden geven vaker aan om 'geen van deze redenen' misschien te willen meedenken of -praten (22%) dan middelbaar (9%) en hogeropgeleiden (4%).

5.4 Waarom in toekomst niet participeren?

Niet participeren vaak kwestie van tijdsgebrek of ervaren bekwaamheid

We vroegen alle respondenten ook waarom zij in de toekomst wellicht *niet* zouden willen participeren. Het vaakst genoemd is de reden dat men er geen tijd voor zou hebben (29%).

Ook een gebrek aan gevoelde bekwaamheid is voor sommigen een drempel: circa een op de vijf zegt het gevoel 'er geen verstand van' te hebben (20%) en dat anderen het beter kunnen (17%). Daarnaast zegt 11 procent dat zij niet zouden weten hoe zij zouden kunnen participeren.

Een gebrek aan interesse (8%) en gevoeld belang van participatie (3%) wordt relatief weinig genoemd als reden om in de toekomst niet te participeren.

Figuur 5.3: En waarom zou u misschien niet mee willen denken of praten met de gemeente?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: allen (n = 1.067).

Geen verstand, dan liever niet participeren

Enkele deelnemers lichten toe dat niet ieder onderwerp voor iedere inwoner geschikt is om over mee te praten. Het 'geen verstand' van een onderwerp hebben heeft hier minder te maken met bekwaamheid en meer met de persoonlijke relevantie van een onderwerp en de ervaring die inwoners hiermee hebben. Zo licht een deelnemer toe:

Zaken waar ik geen verstand van heb en die het algemeen belang dienen, laat daar alsjeblieft mensen met kennis de juiste beslissingen nemen. Neem nu openbaar vervoer, ik heb een auto en een fiets, dus ik kom waar ik wil. Maar ik kan me heel goed voorstellen dat als je ouder bent en je hebt geen auto, of je hebt financieel niet de middelen, dat dit voor jou een probleem is. Dan vind je vast dat de gemeente dat zou moeten oplossen. Maar daar heb ik geen verstand van, echt niet. Dus daar moet je mij niet vragen om over mee te praten.

De reden 'de gemeente doet er toch niets mee' wordt beduidend vaker genoemd als reden om niet te participeren door inwoners met *weinig tot geen vertrouwen* in de gemeenteraad en de burgemeesters en wethouders van Goes (zie ook Bijlage B). Zo zegt 54 procent van de burgers met weinig tot geen vertrouwen in de gemeenteraad dat 'de gemeente er toch niets mee doet', onder burgers zonder vertrouwen in het college van B&W is dat 57 procent. Onder burgers die wel (veel) vertrouwen hebben gaat het om 15 procent.

Ook burgers die weinig tot geen vertrouwen hebben in de landelijke overheid zeggen vaker niet te participeren omdat 'de gemeente er toch niets mee doet', maar de verschillen zijn minder groot dan bij vertrouwen in de gemeente. Zo geeft 27 procent van de inwoners zonder vertrouwen in de Nederlandse regering deze reden op, tegenover 15 procent van de inwoners met vertrouwen.

Ook voor jongere inwoners (tot 35 jaar; 26%) is dit vaker een reden om in de toekomst eventueel niet te participeren dan voor oudere inwoners (65+: 15%). Dat geldt ook voor inwoners van buiten de stad Goes (27%), vergeleken met bewoners van de stad (18%).

A Bijlage: verdeling deelnemers focusgroepen

Tabel A.1. Overzicht deelnemers focusgroep 1

Woonkern	Aantal	Leeftijd	Aantal	Geslacht	Aantal	Ervaring met participatie	Aantal
Goes (stad)	4	<25 jaar	-	Man	4	Ja	4
Wilhelminadorp	-	25-34 jaar	2	Vrouw	4	Nee	4
Kloetinge	1	35-49 jaar	2	Anders	-		
Kattendijke	-	50-64 jaar	2				
's-Heer-Arendskerke	1	>65 jaar	2				
's-Heer-Hendrikskinderen	-						
Wolphaartsdijk	2						
Oud-Sabbinge	-						

Tabel A.2. Overzicht deelnemers focusgroep 2

Woonkern	Aantal	Leeftijd	Aantal	Geslacht	Aantal	Ervaring met participatie	Aantal
Goes (stad)	3	<25 jaar	-	Man	3	Ja	5
Wilhelminadorp	-	25-34 jaar	1	Vrouw	5	Nee	3
Kloetinge	2	35-49 jaar	2	Anders	-		
Kattendijke	-	50-64 jaar	2				
's-Heer-Arendskerke	-	>65 jaar	3				
's-Heer-Hendrikskinderen	1						
Wolphaartsdijk	2						
Oud-Sabbinge	-						

Tabel A.3. Overzicht deelnemers focusgroep 3

Woonkern	Aantal	Leeftijd	Aantal	Geslacht	Aantal	Ervaring met participatie	Aantal
Goes (stad)	3	<25 jaar	1	Man	4	Ja	4
Wilhelminadorp	-	25-34 jaar	1	Vrouw	4	Nee	4
Kloetinge	1	35-49 jaar	-	Anders	-		
Kattendijke	-	50-64 jaar	5				
's-Heer-Arendskerke	-	>65 jaar	1				
's-Heer-Hendrikskinderen	-						
Wolphaartsdijk	3						
Oud-Sabbinge	-						

Tabel A.4. Overzicht deelnemers focusgroep 4

Woonkern	Aantal	Leeftijd	Aantal	Geslacht	Aantal	Ervaring met participatie	Aantal
Goes (stad)	5	<25 jaar	1	Man	3	Ja	4
Wilhelminadorp	1	25-34 jaar	1	Vrouw	5	Nee	4
Kloetinge	-	35-49 jaar	1	Anders	-		
Kattendijke	-	50-64 jaar	3				
's-Heer-Arendskerke	1	>65 jaar	1				
's-Heer-Hendrikskinderen	-	Niet genoemd	1				
Wolphaartsdijk	-						
Oud-Sabbinge	1						

B Bijlage: vertrouwen

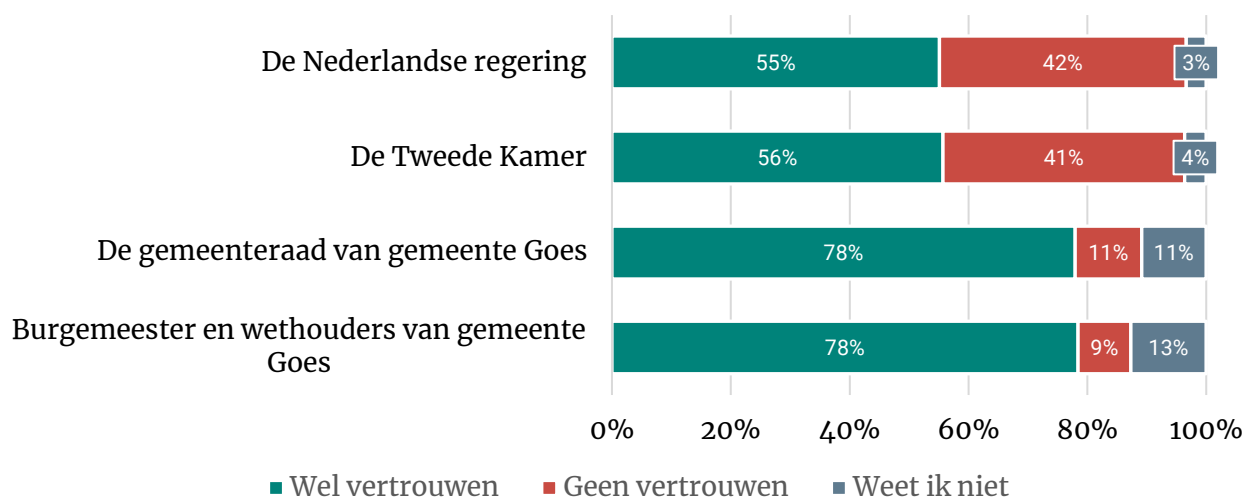
Onderdeel van dit onderzoek was om te bekijken of inwoners met (veel) vertrouwen in de overheid anders tegenover participatie staan dan inwoners die weinig tot geen vertrouwen hebben. Waar significante verschillen tussen deze groepen bestaan, zijn deze in hoofdstukken 2 t/m 4 benoemd. Onderstaande figuur toont hoeveel vertrouwen Goesenaren hebben in landelijke politieke instituties en het gemeentebestuur van Goes.

Uit dit onderzoek blijkt een hoge mate van vertrouwen: bijna acht op de tien inwoners hebben (veel) vertrouwen in de gemeenteraad van Goes en in de burgemeester en wethouders van Goes (beide 78%). Circa een op de tien geeft aan weinig tot geen vertrouwen te hebben, een vergelijkbaar aandeel zegt het niet te weten. Het vertrouwen in de Nederlandse regering (55% wel vertrouwen) en de Tweede Kamer (56% wel vertrouwen) liggen lager.

Zowel het vertrouwen in de gemeente als in de landelijke instituties is in dit onderzoek hoger dan uit nationaal representatief onderzoek blijkt. Onderzoek van Ipsos I&O uit maart 2024 liet zien dat destijds 38 procent van de Nederlanders vertrouwen had in de landelijke overheid en 59 procent in de eigen gemeente.⁶ Het is mogelijk dat het vertrouwen hoger ligt in Goes, maar een deel van het verschil zal (ook) verklaard worden doordat relatief veel ‘betrokken’ inwoners meededen aan dit onderzoek. Bij de interpretatie van deze uitkomsten over vertrouwen is daarom enige voorzichtigheid geboden.

Figuur B.1: Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende instellingen?

Basis: allen (n = 1.107).

⁶ Zie: *De Europese Unie, burgers en lokale bestuurders: een verstandshuwelijk* – Ipsos I&O (ipsos-publiek.nl)

C Bijlage: uitvoering focusgroepen

In deze bijlage wordt toegelicht hoe de focusgroepen zijn uitgevoerd.

- Een focusgroep is een kwalitatieve onderzoeksmethode waarbij een doelgroep het gesprek aangaat over een centraal thema, onder leiding van een moderator (i.e. gespreksleider). De focusgroepen in dit onderzoek zijn gericht op het verdiepen van de kennis opgedaan in de enquête. Samen met inwoners gaan we op zoek naar 'het waarom' van gegeven antwoorden en treffende praktijkvoorbeelden ter toelichting en illustratie.
- Interessant in een focusgroep is de groepsdynamiek: groepsleden beïnvloeden elkaar, houden elkaar scherp en komen gezamenlijk tot nuanceringen, nieuwe ideeën of denkrichtingen.

In de focusgroepen werd gebruik gemaakt van associatieve en projectieve technieken.

Associatieve technieken

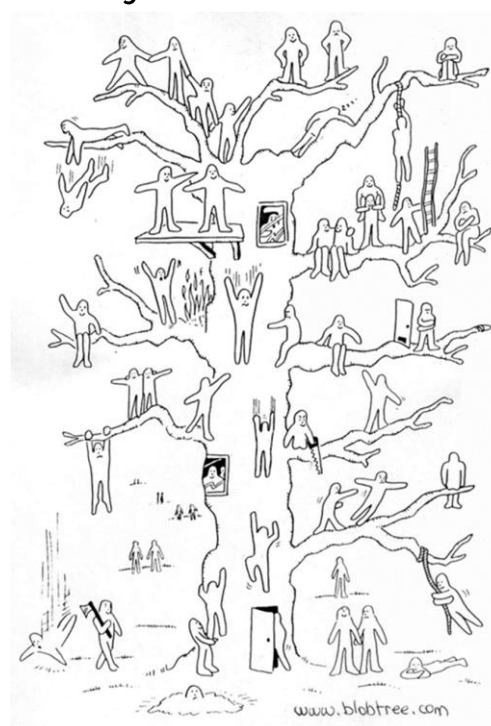
Met behulp van associatieve technieken is het mogelijk om gevoelens en onbewuste emoties te vertalen naar woorden. We maakten gebruik van een '**woordwolk**'. In een 'woordwolk' geeft men aan de hand van steekwoorden aan welke gedachten, ervaringen of overige associaties volgens hen bij de huidige situatie passen.

Projectieve technieken

Projectieve technieken zijn technieken die tot doel hebben om bepaalde emotionele of rationele remmingen weg te nemen bij de deelnemer, waardoor de deelnemer eerder vrijuit over zichzelf gaat praten. Hiermee kan waardevolle informatie worden achterhaald die met 'gewone' vraagtechnieken niet kan worden verkregen. Dit doen we door gebruik te maken van stimuli waarbij de deelnemer zijn verbeelding moet gebruiken.

In de focusgroepen gebruikten we de projectieve technieken '**sociaal atoom**' en '**blobtree**' (zie Afbeelding 2). Voor het sociaal atoom schetsten deelnemers een beeld van factoren die voor hen van invloed kunnen zijn op het meedenken en meepraten met gemeente Goes. Voor de 'blobtree' gaf men middels de afbeelding (zie hiernaast) aan hoe men de relatie tussen zichzelf en de gemeente ziet.

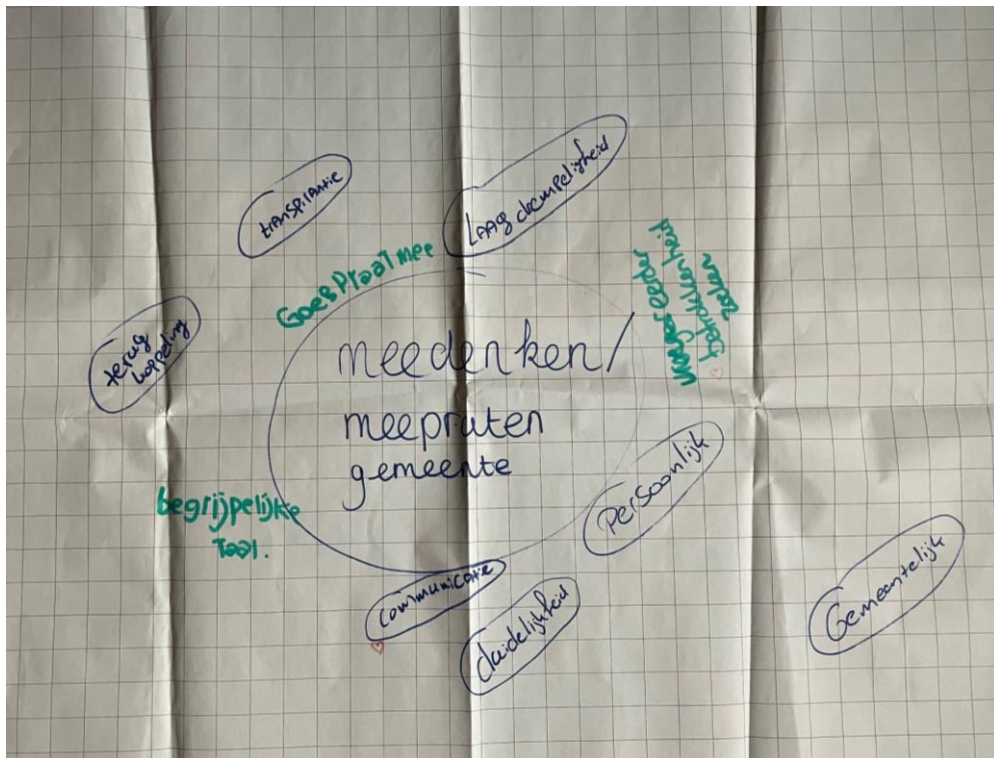
Afbeelding 1 - Blobtree

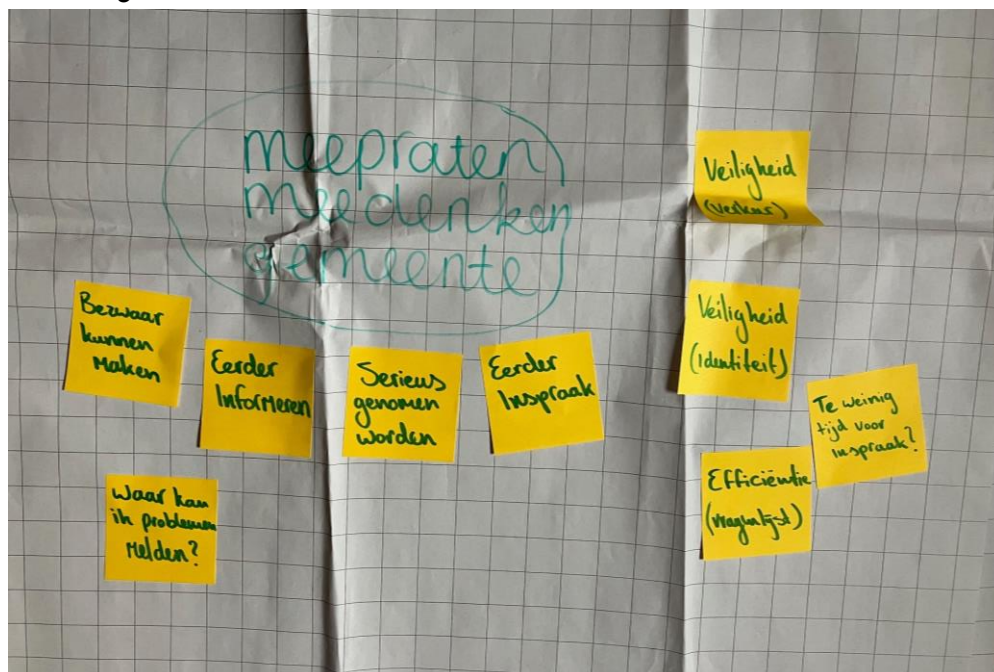
Werkvormen groepsgesprekken

Tijdens de groepsgesprekken hebben we de projectieve werkvormen 'sociaal atoom' en 'blobtree' gebruikt. In Afbeelding 2 tot en met 9 tonen we de atomen getekend door deelnemers. Hierin geven zij voor hen belangrijke elementen weer bij participatie in gemeente Goes.

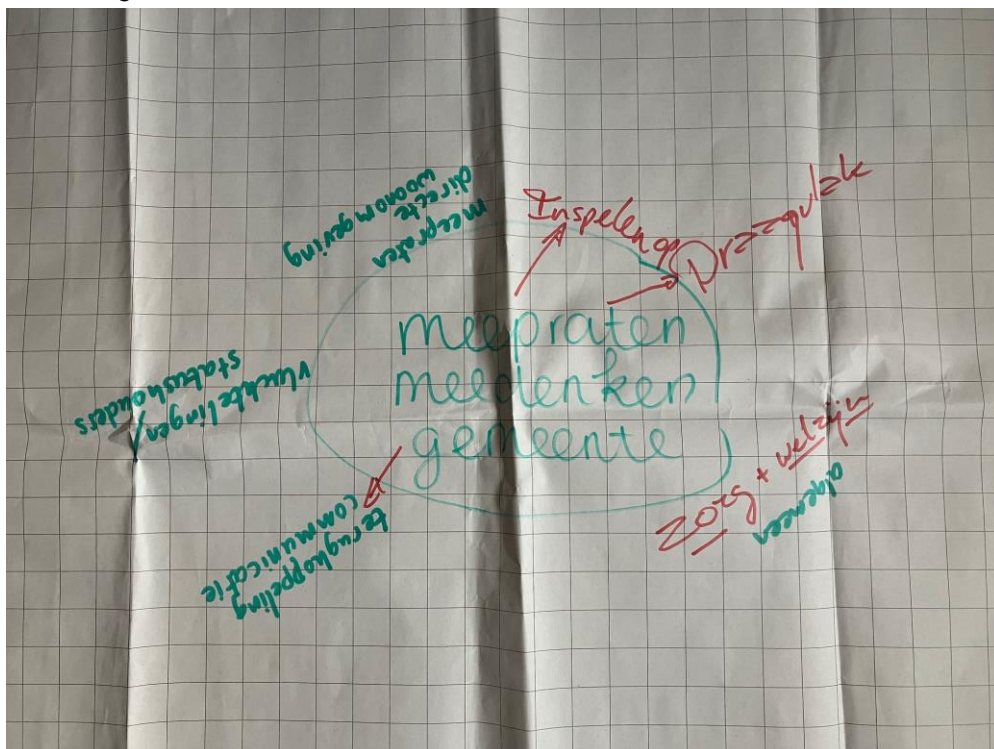
Afbeelding 2 – Sociaal atoom

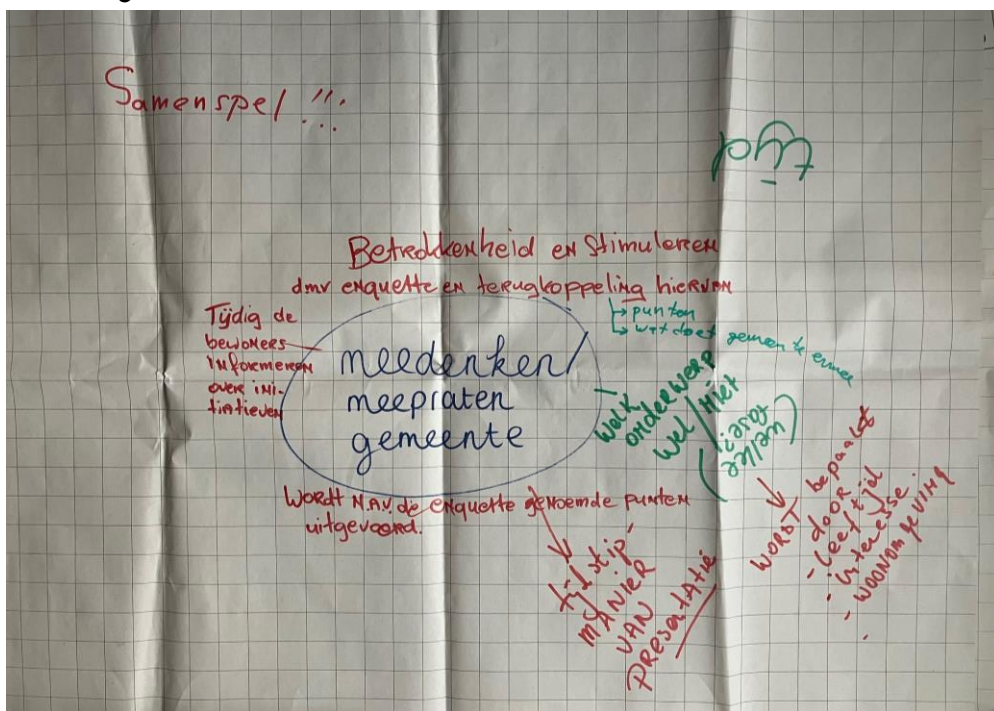
Afbeelding 3 – Sociaal atoom

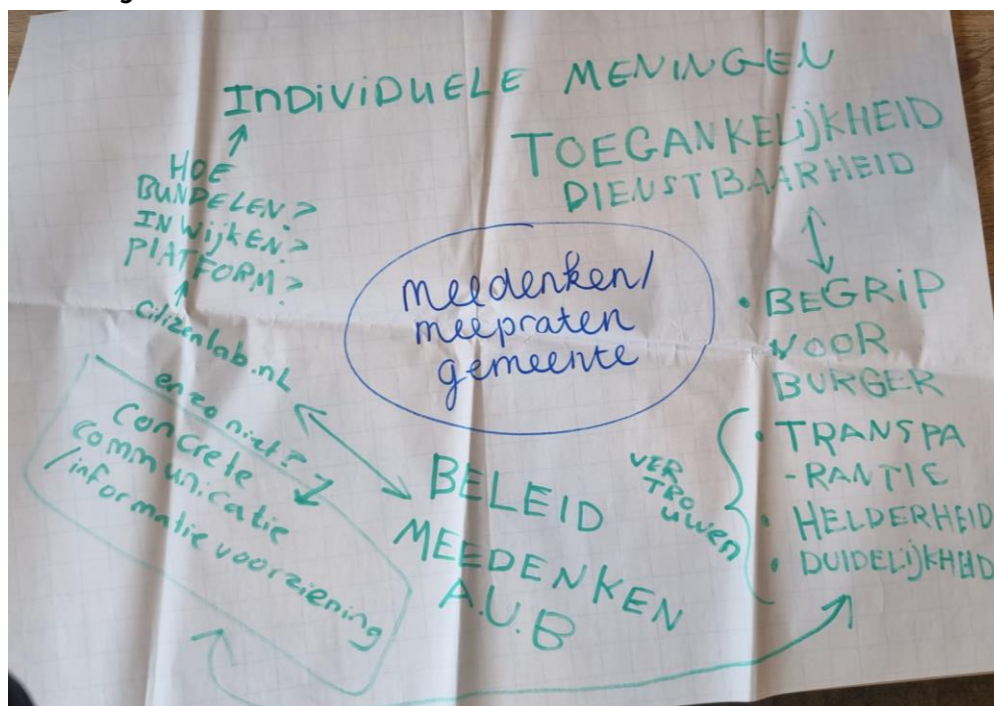
Afbeelding 4 – Sociaal atoom

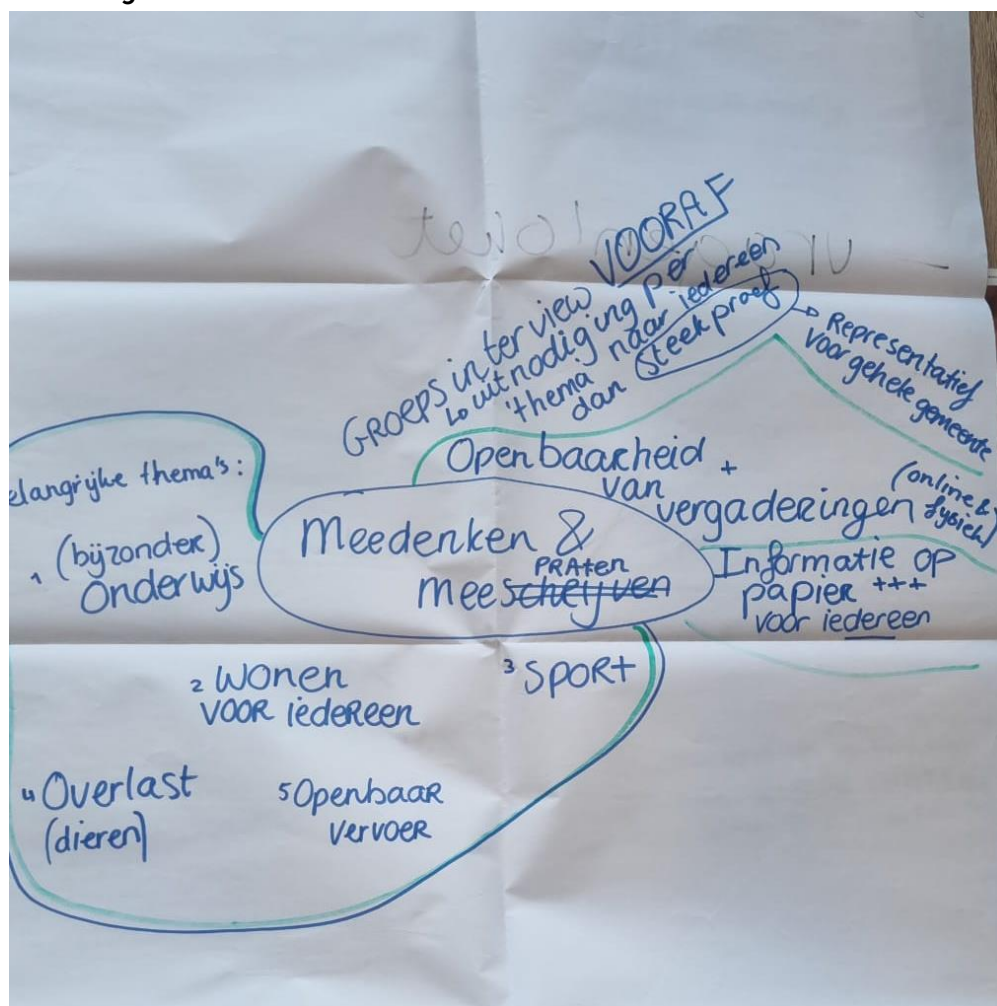
Afbeelding 5 – Sociaal atoom

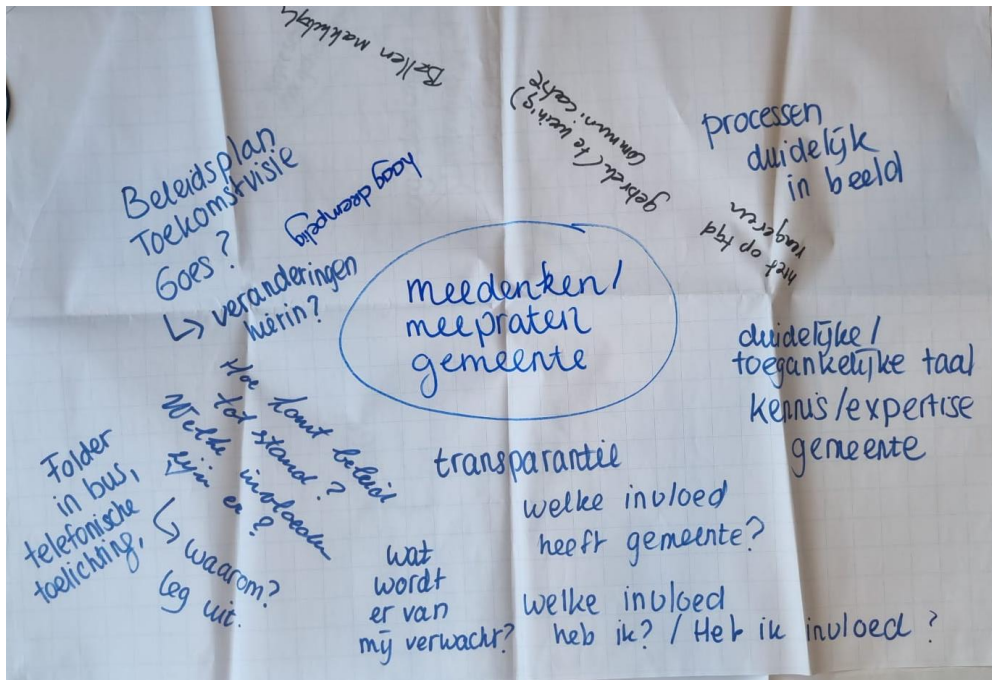
Afbeelding 6 – Sociaal atoom

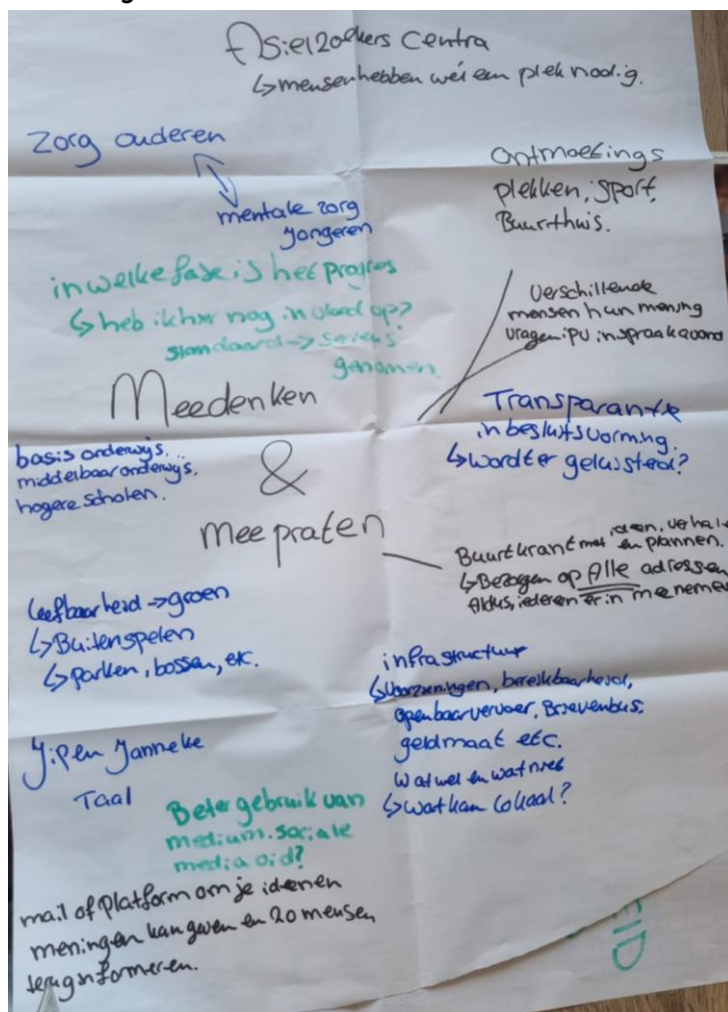
Afbeelding 7 – Sociaal atoom

Afbeelding 8 – Sociaal atoom

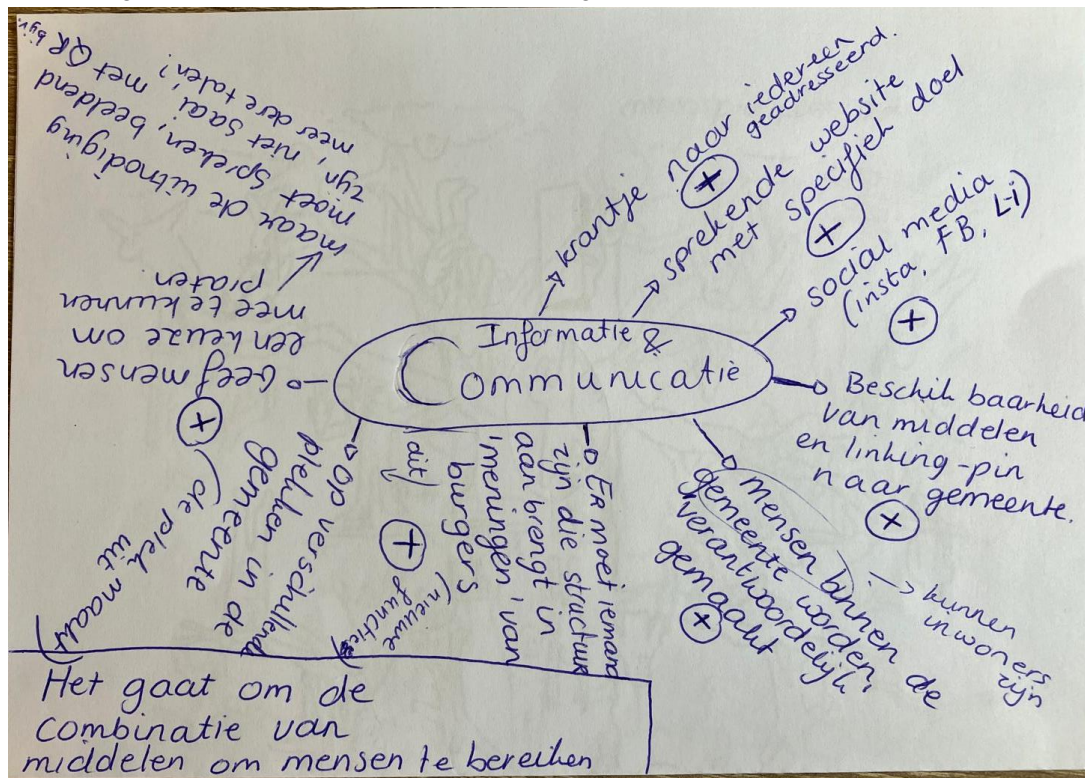

Afbeelding 9 – Sociaal atoom

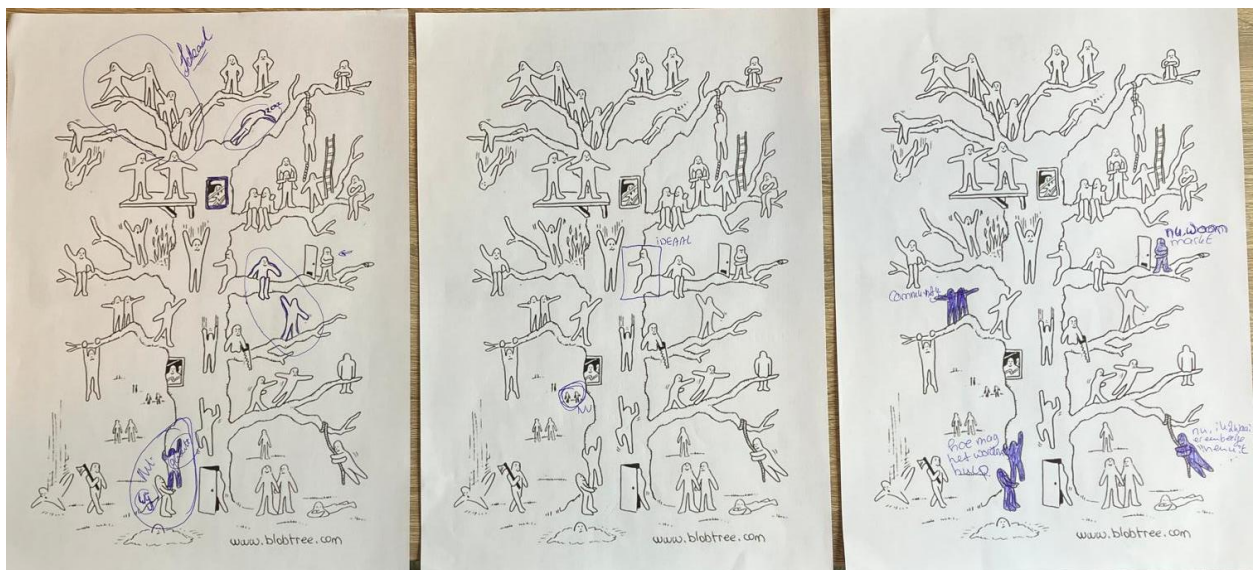
Afbeelding 10 toont een verbetervoorstel van deelnemers over de informatievoorziening van de gemeente Goes.

Afbeelding 10 – Verbetervoorstel communicatie gemeente Goes

Afbeelding 11 toont de ‘**blobtree**’, een andere kwalitatieve, projectieve werkvorm. Deelnemers omcirkelden op het vel papier de afbeeldingen die volgens hen het best symbool staan voor de relaties die zij zien tussen zichzelf en de gemeente als het gaat over participatie. Een aantal deelnemers hebben poppetjes omcirkeld waartussen afstand zichtbaar is, poppetjes die zich in de verte bevinden, of die ergens bungelen. Dit representeert het gevoel dat de gemeente nu wat ver van inwoners afstaat, waardoor inwoners soms “heen en weer zwaaien” in het gevoel betrokken te zijn bij gemeente Goes. Men heeft behoefte aan een gemeente die in contact staat met haar inwoners, voor hen klaarstaat en bereid is hen “een hand toe te steken” of een “steuntje omhoog te geven”. Deelnemers duiden in de groepsdiscussie aan welke gevoelens, gedachten en ervaringen hen dit beeld gaven.

Afbeelding 11 – Blobtrees omcirkeld door deelnemers tijdens groepsdiscussies

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ipsos-publiek.nl

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl